

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra psychologie a speciální pedagogiky

Bakalářská práce

Profesní příprava a další možnosti
vzdělávání asistentů pedagoga na proces
integrace a inkluze zdravotně znevýhodněných
dětí.

Vypracoval: Adéla Maliňáková

Vedoucí práce: PhDr. Vlastimila Urbanová

České Budějovice 2014

Abstrakt

Úvod práce nastiňuje pohled na integraci a inkluzi jako na stále častěji používanější pojem, kdy jeho smysluplnost poznávají rodiče postižených dětí každým dnem. Díky současnému trendu začleňovat zdravotně postižené a zdravotně znevýhodněné děti do hlavního vzdělávacího proudu, je potřeba práce asistentů pedagoga nezbytná. Poukazuje na jejich funkci při inkluzi, jež je nesmírně důležitá a z toho důvodu by i jejich znalosti, vědomosti a dovednosti v problematice postižených dětí měly být více než nadprůměrné. Asistent s dítětem probírá školní látku a vysvětluje konkrétní úkoly, stejně tak jako dítěti pomáhá s jeho osobními starostmi. Zmiňuje též názor na správnost, aby absolvent Vysoké školy v pedagogickém směru měl i kompetenci být asistent pedagoga, poněvadž jeho znalosti by měli být dostačující. To ovšem neznamená, že by se neměl dále v problematice vzdělávat a získávat nové informace, naopak. Práce s dětmi je velmi zodpovědná činnost a každý kdo se jí věnuje, by měl mít ambice se znalostně zlepšovat.

Bakalářská práce je zaměřena na přehled možností profesní přípravy pedagogických asistentů v aktuální nabídce Jihočeského kraje a mapuje dostupné vzdělávací kurzy i nabídky školských zařízení. Práce je dále rozšířena o celkový přehled nabídky vzdělávacích institucí jednotlivých krajů České republiky a školských zařízení poskytujících doplňující studium nebo celoživotní studium.

V teoretické části se práce zaměřuje na upřesnění a vysvětlení pojmu asistent pedagoga, jeho právního výkladu dle zákonů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Určitá část je věnována historickému vývoji profese asistenta pedagoga a upřesňuje jeho pracovní kompetence. Konkretizuje aktuální legislativní vymezení požadovaného vzdělání k výkonu profese asistentů, s rozlišením na přímou pedagogickou činnost ve třídě a na přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích. Vysvětluje také rozdíl pojmů integrace – inkluze a pojmů s inkluzí spojených, např. inkluzivní prostředí, inkluzivní škola, nebo inkluzivní vzdělávání. Též konkrétně definuje a seznamuje s jednotlivými vybranými druhy postižení, které se při začleňování postižených dětí nejčastěji objevují. Upřesňuje

konkrétní podmínky inkluze pro dané postižení a vhodné přístupy k funkčnímu začlenění.

V praktické části pak práce konkrétně mapuje dostupné vzdělávací instituce z Jihočeského kraje, jejich aktuální nabídku, zaměření a požadavky. Dále se věnuje vzdělávacím institucím nabízejících studium pro asistenty pedagoga ve všech krajích po celé České republice, včetně celostátní organizace Národního institutu pro další vzdělávání, který spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR i Eurofondem pro regionální rozvoj. Všechny 28 institucí bylo v období od 1. července 2014 do 2. srpna 2014, osloveno formou dotazníku rozeslaných internetovou poštou k upřesnění jejich činnosti a náplně výuky. S vybranými institucemi byl též uskutečněn polostandardizovaný rozhovor k ujasnění informací. Výzkumná část je ukončena jednotlivými rozhovory s vybranými asistenty pedagoga z Jihočeského kraje, působící na Základní i Střední škole, které probíhaly formou polostandardizovaných rozhovorů. Asistenti se vyjadřovali ke svému vzdělání, případným překážkám či perspektivě profese asistenta pedagoga.

Klíčová slova

Asistent pedagoga

Postižené dítě

Vzdělání

Inkluze

Jihočeský kraj

Abstrakt

The introduction to my thesis outlines the view on the integration and inclusion as increasingly used terms, when their meaningfulness is understood by handicapped children's parents every day. Thanks to the current trend of integrating disabled and disadvantaged children into mainstream education, the work of teacher's assistants is necessary. It points out their function in inclusion, which is extremely important and hence their knowledge and skills in the handicapped children's issue should be more than above average. The assistant tutors the child, explains specific tasks, as well as helps the child with his or her personal problems. The thesis also mentions an opinion on the correctness, so that a pedagogically oriented university graduate had also the competence to be a teacher's assistant, because his or her knowledge should be sufficient. This however does not mean that they should not educate themselves any more, and get new information, that is on the contrary. The work with children is a very responsible activity and whoever does it should have the ambitions to improve their knowledge.

This bachelor's thesis is focused on the overview of options of the teachers' assistants' professional preparation in the current toplist of the South Bohemia region and it maps the available educational courses and offers of school facilities. The thesis is also enhanced by a general overview offer of educational institutions in individual regions of the Czech Republic and school facilities providing additional education or lifelong study.

In the theoretical part the thesis focuses on the clarification and explanation of the term 'teacher's assistant', its legal interpretation according to the laws of Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic. A certain part is devoted to the historical development of the teacher's assistant's profession, and it specifies their work competence. It specifies the current legislative definition of the required education needed for the profession of assistants, distinguishing the direct educational activity within the class and indirect educational activity that consists of auxiliary educational work. It also explains the difference between the terms 'integration' - 'inclusion' and

the terms connected to inclusion, e.g. inclusive environment, inclusive school, or inclusive education. It also defines and introduces the reader to individual types of handicaps that might occur in handicapped children's integration. It specifies the particular conditions of inclusion for given handicap and suitable attitudes towards a functioning integration.

In the practical part the thesis specifically maps out the available educational institutions from the region of South Bohemia, their current offers, focus and requirements. Further on it deals with educational institutions offering the study for teachers' assistants in all the regions of the Czech Republic, including the national organization of the National institute for further education, which cooperates with the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic and with the Eurofound for regional development. All the institutions were addressed during the period of 1 July 2014 and 2 August 2014, addressed through questionnaires sent by emails to specify their activity and the subject taught. A semi-structured interview took place with chosen institutions to clarify information. The research part is terminated with individual interviews with chosen teachers' assistants from the region of South Bohemia, working at primary and secondary schools, that took the form of semi-structured interviews. The assistants commented on their education, possible obstacles or the perspective of the teacher's assistant's profession.

Keywords

Teacher's assistant

Handicapped child

Education

Inclusion

The region of South Bohemia

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 11.8.2014

.....

Adéla Maliňáková

Poděkování

Ráda bych na tomto místě upřímně poděkovala své vedoucí práce PhDr. Vlastimile Urbanové za užitečné rady, nesmírnou trpělivost a toleranci kterou mi poskytla. Dále bych chtěla poděkovat PaedDr. Ivaně Jirouškové (PedF UK) za cenné rady a konzultace jež mi během zpracování poskytovala. A v neposlední řadě své rodině a přátelům, kteří projevovali vstřícnost, podporu i pochopení.

Obsah

Úvod.....	2
Teoretická část	4
1 Asistent pedagoga.....	4
1.1 Historie profese asistenta pedagoga.....	5
1.2 Legislativní vymezení profese asistenta pedagoga	6
1.3 Vlastnosti, schopnosti a dovednosti asistenta pedagoga.....	8
1.4 Náplň práce asistenta pedagoga	9
2 Integrace	11
2.1 Definice integrace	11
3 Inkluze	13
3.1 Definice inkluze	13
3.2 Inkluzivní vzdělávání	14
3.3 Inkluzivní škola.....	15
4 Zdravotní postižení	16
4.1 Speciální vzdělávací potřeby	16
4.1.1 Vzdělávání žáků se zrakovým postižením	17
4.1.2 Vzdělávání žáků se sluchovým postižením	19
4.1.3 Vzdělávání žáků s tělesným postižením	20
4.1.4 Vzdělávání žáků s mentálním postižením.....	21
4.1.5 Vzdělávání dětí s narušenou komunikační schopností.....	22
4.1.6 Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení	24
4.1.7 Vzdělávání žáků s poruchou chování.....	25
5 Praktická část	27
5.1 Průzkum nabídky vzdělání pro asistenty pedagoga	27
5.1.1 Národní institut pro další vzdělávání	28
5.1.1.1 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými pracovišti NIDV	29
5.1.1.2 Cílové skupiny kvalifikačních kurzů NIDV	31
5.1.1.3 Porovnání obsahu kvalifikačních kurzů NIDV	33
5.1.2 Ostatní instituce, které se zabývají vzděláváním asistentů pedagoga	34
5.1.2.1 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými pracovišti	35
5.1.2.2 Cílové skupiny kvalifikačních kurzů ostatních vzdělávacích organizací	37
5.1.2.3 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými vzdělávacími pracovišti	39
5.1.3 Vysoké školy.....	41
5.1.4 Střední školy	42
5.1.5 Závěr k první části výzkumu.....	43
5.2 Vzdělávání pedagogů asistenta z pohledu pracovníků vzdělávacích institucí....	44
5.2.1 Polostandardizovaný rozhovor s pracovníky vybraných vzdělávacích institucí..	50
5.2.2 Závěr k druhé části výzkumu	50
5.3 Vzdělání pedagogů asistenta z pohledu asistentů pedagoga	51
5.3.1 Závěry k třetí části výzkumu.....	55
6 Závěr.....	56
Seznam zdrojů.....	60
6.1 Seznam literatury	60
6.2 Seznam elektronických zdrojů	62
Seznam příloh	63

Seznam použitých zkratk

DMO – Dětská mozková obrna

ADHD – Attention deficit hyperactivity disorders

ADD – Attention deficit disorder

ODD – Oppositional defiant disorder

RVP ZV – rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání

MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

AP – asistent pedagoga

MŠ – Mateřská škola

ZŠ – Základní škola

SŠ – Střední škola

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

CAN – Child abuse and neglect

CCV – Centrum celoživotního vzdělávání

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

o.s. – občanské sdružení

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

Úvod

V posledních několika letech se postoj k osobám se speciálními potřebami i přístupem k nim, posunul o několik příček výše. Většina z nás se již nesnaží tyto osoby přehlížet, nebo úplně ignorovat jak bylo dříve běžné, naopak se zvyšuje počet těch lidí, kteří chtějí právě takovým osobám pomáhat, být jim nápomocní v jejich individuálním rozvoji, pokroku a ve snaze být společností užitečný. Tento „boom“ si však žádá i dostatečné možnosti kvalitního vzdělávání v problematice postižených osob, prohloubení znalostí, vědomostí, dovedností a vhodného přístupu.

Dítě je individualitou ve své osobnosti, přáních, právech i přístupu. To a mnohem více by si měl uvědomit každý rodič při narození dítěte, především dítěte s postižením. Není třeba dítě osobnostně měnit, nebo z nějakého důvodu vylepšovat aby se zalíbilo okolí. Dítě je vlastně jen odrazem svých rodičů, jejich lásky, přístupu, adekvátní podpory či přijetí. Pokud jej budou podporovat v činnostech intaktních dětí, tak i ono samo se bude vnímat jako zcela rovnocenný svým vrstevníkům.

Nová generace mladých lidí dává prostor k začlenění intaktních dětí s dětmi s postižením. Toto začlenění přináší bezesporu mnoho velkých výhod. Mezi jednu hlavní patří naučit se toleranci, děti si uvědomují, že být odlišný není žádná vada a je vlastně individualitou každého z nás být jiný. Toto poznání by mohl být vstřícný krok k uctivějšímu zacházení nejen se zdravotně postiženými dětmi ale i se seniory, kteří jsou mnohdy právě z důvodu vyššího věku odsouváni do ústraní a vyčleňování ze společnosti.

Největším měřítkem ve vyspělosti společnosti je schopnost přijmout zdravotně postižené dítě se všemi jeho problémy a omezeními. K tomu dopomáhá začleňováním do škol mezi intaktní děti, tedy tzv. inkluze. Ke správné a smysluplné inkluzi se využívá spolupráce asistenta pedagoga ve třídě, který dítěti pomáhá v úkonech pro něj nemožných, v úkonech těžkých nebo nesrozumitelných. To zda se inkluze vydaří tak jak má v co nejkratší době se odvíjí i od schopností a dovedností právě asistenta pedagoga, ale i samotného pedagoga. Asistent pedagoga by měl velmi dobře znát problém či omezení začleňovaného žáka, aby mu mohl co nejadekvátněji pomáhat

při výuce i mimo ni. Musí znát kvalitně probírané učivo i samotné postupy, protože mnoho věcí dítěti pomáhá vysvětlit on sám. Bezesporu je nemožné aby asistent byl nekomunikativní a nekreativní člověk při výkonu této činnosti. Pro mnoho dětí je to nové prostředí i lidé, a právě asistent pedagoga by měl být něco jako partner a snažit se dítěti začleňování trochu zjednodušit.

Z toho vyplývá, že asistentem pedagoga by neměl být jen tak někdo. Tato práce vyžaduje i určitou psychickou odolnost vůči případným neúspěchům a chybám. Proto jsem se zaměřila právě na vzdělávací instituce, jejich kritéria a obsah výuky.

Teoretická část

1 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga je v současné době skoro nutností každé Základní školy. Do podvědomí rodičů se dostávají čím dál tím více termíny jako integrace, inkluze či začleňování dětí do hlavního vzdělávacího proudu běžných škol. Každý rodič dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami by své dítě viděl raději v běžné základní škole než ve škole speciální, na to ale kapacitní schopnosti samotného učitele nestačí. Proto byla zřízena pozice asistenta pedagoga, aby se mohl integrovanému dítěti individuálně věnovat, pomáhat mu s pomůckami či s pochopením konkrétní látky.

Pozice asistenta pedagoga by měla být přednostně zřizována při základních školách a ke konkrétnímu žákovi. Žák a asistent si mezi sebou musí vybudovat důvěryhodný vztah a být si navzájem oporou nejen ve vzdělávání, ale i jako „přátelé“. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami musí cítit v asistentovi oporu, měl by mu důvěřovat a nebát se svěřovat se mu se svými problémy. Stejně tak by asistent měl dostat zpětnou vazbu nejlépe od samotného žáka, rodičů, popřípadě učitele, zda je jeho práce přínosná a zda žákovi jeho přístup pomáhá.

Žádat o zavedení pozice asistenta pedagoga je vhodné u individuální integrace dítěte pokaždé. Dalo by se předpokládat, že pro správnou a dobře probíhající inkluzi by měla být pozice asistenta pedagoga nutností, především pro děti s poruchou autistického spektra, pro děti s DMO, s poruchou zraku, poruchou sluchového aparátu apod.

Asistent pedagoga by měl pracovat i s ostatními žáky, může s nimi opakovat již probranou látku, kontrolovat úkoly, nebo plnit cvičení zadaná učitelem, tak aby vznikl prostor pro práci učitele s dítětem/děťmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistent by nikdy neměl vést samostatně hodinu, při níž se probírá nová látka, k tomu nemá dostatečné kompetence ani kvalifikaci.

Práce s žáky probíhá několika různými způsoby. Jako skupinová práce s více žáky v běžném vyučování celé třídy nebo také jako skupinová práce s více dětmi v běžném vyučování ale mimo třídu. To znamená, že asistent se i s dětmi se speciálními

vzdělávacími potřebami přemístí do jiné třídy, této možnosti se ale využívá jen tehdy, je-li zadání odlišné od zadání intaktních dětí. Individuální práce s žákem probíhá obdobně, buď přímo v běžném vyučování třídy, nebo samostatně v jiné učebně. Asistent pedagoga se může také věnovat výuce i mimo vyučovací dobu, například odpoledne po skončení vyučovací doby, nebo přímo domácím prostředím žáka. Domácí doučování má své výhody ve známém prostředí pro dítě, necítí se v něm pod tlakem a má tam i svá relaxační místa. Naopak mezi zápory může patřit přítomnost zákonného zástupce jako symbolu ochrany nebo případné rozptylování se vlastními hračkami.

1.1 Historie profese asistenta pedagoga

Asistenti pedagoga se v České republice začali zapojovat do výuky již v devadesátých letech minulého století, avšak jejich práce se vyvíjela ve dvou liniích. Zvlášť pro žáky se zdravotním postižením a zvlášť pro žáky se sociálním znevýhodněním.

S přijetím vyhlášky 127/1997 Sb. o speciálních školách a speciálních mateřských školách, ve které bylo uvedeno, že ve speciálních třídách pro žáky s poruchou autistického spektra, ve třídách pro žáky hluchoslepé, přípravných stupních a třídách pro žáky s více vadami zajišťují plynulí chod dva pedagogičtí pracovníci. K výraznějšímu rozvoji asistentů pedagoga u žáků se zdravotním postižením došlo až v roce 2004, tedy po přijetí nového školského zákona upravující konkrétní činnost asistentů.

Asistenti určení do tříd pro sociálně znevýhodněné žáky, především pro romské děti, byli poprvé využiti roku 1993 v soukromé Základní škole Přemysla Pittra v Ostravě. Vzdelávání i financování těchto asistentů se věnovaly nestátní neziskové organizace, např. pražská nadace Nová škola nebo brněnské Společenství Romů na Moravě. V roce 1997 byl asistent pedagoga oficiálně ustanoven jako profese v rámci Statusu pokusného ověřování přípravných tříd. V dalších třech letech byla práce asistenta ve vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků zaměřena pouze na romskou

etnickou příslušnost a rozšířila se po školách celé České republiky. Během necelých čtyř let se stav změnil z 20 asistentů na více než dvě stě pracovníků.

Metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, byla roku 2000 zrušena výhradní spojitost asistentů s etnicitou a byl ustálen nový pojem profese: vychovatel- asistent učitele. Díky uzákonění některých předpisů ve Školském zákoně roku 2004, existuje jednotná profese asistenta pedagoga bez rozdílu cílové skupiny, tedy nezáleží, zda je asistentem ve třídě se sociálně znevýhodněnými dětmi, anebo asistentem ve speciálních třídách se zdravotně postiženými dětmi.¹

1.2 Legislativní vymezení profese asistenta pedagoga

Profese asistenta pedagoga jako pracovní pozice je v katalogu prací uvedena od ledna 2004.

Asistent pedagoga je pracovník, který vykonává přímou pedagogickou činnost, jež působí přímo na vzdělávaného. Ve školském zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících § 20, v němž je pozice pedagogického pracovníka přesně vymezena se uvádí:

„(1) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace, získává odbornou kvalifikaci

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programem v oblasti pedagogických věd,
- b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a): a

¹ PORTÁL PRO ŠKOLNÍ ASISTENTY A ASISTENTY PEDAGOGŮ. Historie [online]. [cit. 15. 5. 2014]. Dostupné z <http://www.asistentpedagoga.cz/historie>

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 2. studiem pedagogiky, nebo
 3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“)
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
- d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího než podle písmene c): a
1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 2. studiem pedagogiky, nebo
 3. studiem pro asistenty pedagoga,
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo
- f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e): a
1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
 2. studiem pedagogiky, nebo
 3. studiem pro asistenty pedagoga.“²

² MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Zákon č. 563/2005Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 10. 5. 2014]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickyh-pracivnicich-k-1-zari>

Platové vymezení asistenta pedagoga, podle nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, se pohybuje od 4. platové třídy, což je při celém úvazku devět a půl tisíce korun českých. Jen málokterý asistent vydrží v praxi více než 27 let, aby se mohl dostat k platové úrovni 9. platové třídy, která představuje dvaadvacet tisíc korun českých.

1.3 Vlastnosti, schopnosti a dovednosti asistenta pedagoga

Asistent je nedílným článkem týmu při zařazování do inkluzivní školy. Jeho pozici zřizuje ředitel školy na základě souhlasu krajského úřadu. Hlavní činností asistenta je pomoc při komunikaci žáka s okolím, pomoc při spolupráci se zákonnými zástupci, pomoc pedagogickým pracovníkům při výchovném a vzdělávacím působení, pomoc žákům při přípravě na výuku a hlavně pomoc žákům při přizpůsobování se prostředí a kolektivu školy a sebeobsluze.

Osoba vykonávající tuto profesi by měla mít především kladný vztah k dětem a lidem všeobecně, měla by být komunikativní z důvodu rizika práce s autisty i vyjednávání s rodiči, pracovitá a trpělivá, protože ne vždy žákovi půjde jemu zadaná činnost snadno a bude se mu chtít spolupracovat. Měla by být částečně diplomatická pro potřeby vyjednávání nových didaktických pomůcek, spolupráce s rodiči i samotnými učiteli, kreativní při přípravě na vyučovací jednotku a při vytváření pomůcek. Asistent musí být ochoten se dále vzdělávat a rozšiřovat své poznatky a vědomosti, musí být důsledný ve své práci i při zpětné kontrole žáka a musí umět ovládat své emoce, především výbušnost. Dále musí umět předpokládat odlišnost potřeb jednotlivých žáků. U pomoci dítěti s DMO lze předpokládat dobrou fyzickou zdatnost pro manipulaci s vozíkem, u dítěte s poruchou chování a ADHD zase nezbytnou přísnost, autoritu a nesmlouvavost. Při práci s dítětem s poruchou autistického spektra, nebo Downovým syndromem musí být asistent zase mírnější, ohleduplnější, ale také trpělivý. Pokud čeká asistenta práce se žákem, který má poruchu zrakového vnímání, měl by být kreativní v přípravě didaktických pomůcek, hmatových knih, velkých obrázků. Pokud bude asistent určen pro žáka neslyšícího, je potřebná nejen znalost znakového jazyka, ale také

znalost mentálního světa neslyšících. Nejdůležitější při volbě profese asistenta pedagoga je, nemít předsudky k etnickým menšinám. Asistent by měl být připraven i na práci s dětmi se sociálním znevýhodněným.

1.4 Náplň práce asistenta pedagoga

Dle vyhlášky č. 73/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb., se v § 7 vymezuje základní náplň práce asistenta pedagoga:

„(1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou:

- a) pomoc pedagogickým pracovníkům škol při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází,
- b) podpora žákům při přizpůsobení se školnímu kolektivu,
- c) podpora žákům při výuce a při přípravě na výuku,
- d) nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání.“³

Pro asistenta není prioritou jen kladné vycházení s žákem, ale i výborná spolupráce s pedagogem- učitelem, poradenskými pracovníky a především výborná spolupráce s rodinou žáka. Efektivní a smysluplné zapojení asistenta do chodu třídy je prioritní pro funkční integraci. Učitel by měl vypracovávat přípravy na výuku s asistentem společně, pro potřebu vzájemné konzultace vhodného postupu výkladu látky a zpětnou vazbu z uplynulého dne. Vztah učitele a asistenta by se měl zakládat na vzájemném respektu a důvěře. Asistent může dohlížet na práci žáků ve třídě ve chvílích, kdy se učitel

³ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných [online]. [cit. 7. 6. 2014]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>

individuálně věnuje žákovi/žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, rozdává nebo vybírá sešity, kontroluje správnost zápisů nebo plnění domácích úkolů. Vzájemnou spolupráci může podpořit občasná výměna rolí, například hodinu výtvarné výchovy může převzít asistent/ka a uplatnit tak své výtvarné nadání, vždy ale pod dohledem kvalifikovaného učitele/ky.⁴

⁴ PORTÁL RPO ŠKOLNÍ ASISTENTY A ASISTENTY PEDAGOGŮ. Spolupráce s žáky, pedagogem a rodinou [online]. [cit. 1. 7. 2014]. Dostupné z <http://www.asistentpedagoga.cz/spoluprace-s-pedagogem>

2 Integrace

Tělesně i mentálně postižené děti byly považovány za potomky čarodějnic nebo ďábla, z historického pohledu se dokonce děti odlišné a slabší od ostatních zabíjely, např. v dávné Spartě. Děti se smyslovým postižením nebyly společností přijímány ani vzdělávány, byly zavřeny doma popřípadě zanechány svému osudu.

Cílem integrace je vzájemné soužití a respektování osob intaktních s osobami zdravotně znevýhodněnými. Dříve se znevýhodněné osoby od intaktní společnosti spíše segregovaly, oddělovaly a izolovaly se vně, dnes se naopak k těmto osobám obrací pozornost a je věnován obrovský prostor jejich potřebám.

2.1 Definice integrace

V pedagogickém slovníku se integrace uvádí jako integrované vzdělávání, to znamená zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu běžné školy. Cílem takového zapojení je respektování specifických potřeb žáků se zdravotním postižením a zároveň poskytnutí vzdělávání mezi intaktními dětmi. Integrace může být formou individuálního zařazení žáka se zdravotním znevýhodněním do třídy intaktních dětí, nebo vytvoření speciální třídy v běžné škole.⁵

„Integrace je snaha o začleňování sociálně nebo zdravotně znevýhodněných lidí do společnosti, včetně pracovního zařazení. Je to široce uznávaný ideál novodobé sociální práce – opak sociálního vylučování, s nímž se handicapovaní setkávali a dosud často setkávají.“⁶

⁵ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vyd. 4., aktu. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8. [str. 87]

⁶ MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 86 s. ISBN 80-7178-549.

„Integrace je v současné době širokým mezinárodním hnutím za prosazování práva člověka na rovnocennou a rovnoprávnou účast na společné, nevylučující a nevydělující kultuře.“⁷

⁷ HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ, Iva. Inkluzivní vzdělávání. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7. [str. 13]

3 Inkluze

Inkluze je chápána jako modernější pojem pro integraci, zastřešuje kompletní přijetí dítěte takového jaké je bez rozdílu postižení. Na rozdíl od integrace přikládá velký význam spolupráci mezi rodinou, učiteli, asistenty, ale i s odbornými pracovníky dané problematiky (lékař, psycholog). Zároveň s pojmem inkluze se uvádí pojmy jako inkluzivní vzdělávání, inkluzivní prostředí, nebo inkluzivní škola.

3.1 Definice inkluze

Inkluzivní vzdělávání je v Pedagogickém slovníku zaměřeno na důležitost změnit pohled na selhání dítěte v systému, přesněji se jedná o selhání vzdělávacího systému v případě konkrétního dítěte. Tudiž není třeba hledat problém v dítěti, ale v systému, který není dostatečně připraven k potřebám jednotlivých dětí.⁸

„Pojem inkluze vychází z angl. *inclusion*, což znamená *zahrnutí*, v širším pojetí *příslušnost k celku*. Inkluze není jen optimalizovaná a rozšířená integrace. Jedná se o koncept, podle kterého by všechny děti měly navštěvovat třídy hlavního vzdělávacího proudu, a to bez ohledu na stupeň postižení.“⁹

„Inkluze je nikdy nekončící proces, ve kterém se lidé s postižením mohou v plné míře zúčastňovat všech aktivit společnosti stejně jako lidé bez postižení.“¹⁰

⁸ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vyd. 4., aktu. Praha: Portál. 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8. [str. 85]

⁹ HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ, Iva. Inkluzivní vzdělávání. 1 vyd. Praha: Grada. 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7. [str. 12]

¹⁰ SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. 1 vyd. Praha: Grada. 2007. 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3. [str. 32]

3.2 Inkluzivní vzdělávání

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (novelizovaná vyhláškou č.147/2011 Sb.), uvádí podpůrná opatření, na které mají tyto osoby právo:

- „speciální metody, formy a postupy;
- speciální učebnice;
- didaktické materiály;
- kompenzační pomůcky;
- rehabilitační pomůcky;
- zařazení předmětů speciálněpedagogické péče;
- služby asistenta pedagoga;
- snížené počty dětí, žáků a studentů ve třídě, v oddělení, ve studijní skupině;
- další možné úpravy podle individuálního vzdělávacího plánu;
- poskytování pedagogicko-psychologických služeb.“¹¹

Děti se zdravotním postižením se vzdělávají buď formou individuální integrace do intaktní třídy žáků, nebo formou skupinové integrace, při níž je zřízena samostatná třída v běžné základní škole, nebo také ve škole zřízené přímo pro žáky zdravotně postižené. Přednostně se prosazuje vzdělávání za pomoci individuální integrace, pokud tomu odpovídají schopnosti a možnosti jak dítěte, tak školy.

Škola by měla mít možnost disponovat dostatečným množstvím didaktických pomůcek, pomůcek pro rozvoj manuálních dovedností, pomůcek pro tělesnou výchovu či relaxaci, nebo pomůcek pro psaní a kreslení.

¹¹ HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ Iva. Inkluzivní vzdělávání. 1 vyd. Praha: Grada. 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7. [str. 17]

3.3 Inkluzivní škola

Inkluzivní škola je prostředí, v němž se uskutečňuje výuka v heterogenních třídách za přítomnosti intaktních dětí i dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Úroveň vědomostí, rychlosti vývoje jedinců, dispozice řečových schopností apod. je na různých stupních a liší se. Inkluzivní škola se odlišuje i v toleranci k různým etnickým skupinám, náboženstvím a kulturním vyznáním. Žáci v inkluzivní škole jsou vedeni ke vzájemné spolupráci a toleranci. Začlenění žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by mělo proběhnout již od první třídy, popř. v průběhu prvního stupně, aby vznikl dostatečný prostor pro úplné splynutí kolektivu třídy.

Škola by měla být vybavena bezbariérovým přístupem především pro užití invalidního vozíku, dále by měla mít odpovídající technické vybavení pro samostatný pohyb žáků s invalidním vozíkem po areálu, aby nebyla nutná neustálá dopomoc jiné osoby.

4 Zdravotní postižení

Zdravotní postižení je jednou složkou ze skupiny problematiky osob se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato skupiny obsahuje tři složky: osoby se zdravotním postižením, osoby se zdravotním znevýhodněním a osoby se sociálním znevýhodněním.

„Postižení (disability) znamená omezení nebo ztrátu schopností vykonávat činnost požadovaným způsobem nebo v požadovaném rozsahu, který je pro člověka považován za normální.“

„Znevýhodnění (handicap) se projevuje jako omezení vyplývající pro jedince z jeho vady nebo postižení, které ztěžuje nebo znemožňuje, aby naplnil roli, která je pro něj (s přihlédnutím k jeho věku, pohlaví a sociálním či kulturním činitelům) normální.“¹²

Jedinec se sociálním znevýhodněním má omezen přístup k některým společenským či materiálním statkům z důvodu jeho sociálního postavení. Např. z důvodu náboženského vyznání, etnického zařazení nebo sociokenomického statusu.¹³

Dnes se již nepoužívá tak často jako dříve pojem handicap (česky též hendikep), toto oslovení by se v překladu dalo označit jako žebrák (hand- ruka, cap- čepice), ale spíše označení osoba s disabilitou, tedy postižením.

4.1 Speciální vzdělávací potřeby

1. ledna 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, upravující některé předpisy o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Již v § 2 je zakotvena povinnost zohledňovat při vzdělávání vzdělávací potřeby jedince. Otázce vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami je

¹² SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. 1 vyd. Praha: Grada. 2007. 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3. [str. 27]

¹³ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vyd. 4., aktualiz. Praha: Portál. 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8. [str. 216]

věnován § 16 zmiňovaného zákona. Tento zákon zajišťuje nárok na vzdělání, jehož metody, formy i obsah jsou odpovídající možnostem a vzdělávacím potřebám dítěte.

„Dle § 16 odst. 1 je dítětem, žákem nebo studentem se speciálními vzdělávacími potřebami osoba se:

- zdravotním postižením (mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování),
- zdravotním postižením (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání),
- sociálním znevýhodněním (rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky).“¹⁴

4.1.1 Vzdělávání žáků se zrakovým postižením

Smyslem, který podává maximum informací za minimální časový úsek, je zrak. Je jedním z prioritních smyslů našeho vnímání, díky němu jsme schopni rozlišovat barvy, tvary, světlo, tmou, perspektivu hloubky a vzdálenosti, nebo samotný pohyb věcí, či vlastní osoby.

Zrak nám napomáhá při utváření si představ o konkrétní věci, je důležitý pro rozvoj fantazie, myšlení i utváření emocí. Dítě již v kojeneckém věku vnímá podněty ze svého okolí především pomocí hmatu a zraku, opakuje to co vidí u rodičů, jejich chování,

¹⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [online]. [cit. 4. 7. 2014]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/dokumenty/vzdelavani-deti-zaku-a-studentu-se-specialnimi-vzdelavacimi>

návyky i styl chování. Poškození či dokonce ztráta zraku je deprimující, omezující až frustrující skutečnost, která brání ke správnému přijímání informací.

Zraková vada je poškození zrakového orgánu, která ovlivňuje celý vývoj jedince. Nejdůležitější pro správnou léčbu je včasná diagnostika a příznivá prognóza, jež se odvíjí od doby vzniku a etiologie.

Zařazení dítěte do běžného typu školy se řídí závažností jeho zrakového postižení a teoretickou prognózou, dále pak případným mentálním postižením. Vzdělávání dětí se zrakovým postižením je velmi složité, je umožněno jen za předpokladu, že pro ně škola vytvoří vhodné podmínky jako je správné osvětlení, potřebné technické pomůcky či přijatelná závislost na pomoci druhých.

Žáci jsou vzděláváni podle programů korespondujících s RVP ZV (rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání). Rozlišují se dvě kategorie pro vzdělávání, buď v běžném typu základní školy, to je pro žáky s lehčí zrakovou vadou, kteří za pomoci optických pomůcek zvládnou nároky základního vzdělávání. Nebo v základních školách pro zrakově postižené, pro žáky s těžkou zrakovou vadou a nevidomé žáky.¹⁵

Integrace dítěte se zrakovým postižením do života mezi intaktní děti by měla probíhat již od raného dětství s postupným zvyšováním požadavků i náročnosti úkolů na dítě. Pokud to mentální úroveň dítěte dovolí, lze rozvíjet jeho učební schopnosti až k vysokoškolským studiím. Dítě by mělo být přednostně umístěno do běžné základní školy za využití podmínek k účelné integraci: snížený počet žáků ve třídě, možnost asistent pedagoga, upravené učební texty pro lepší čtení za použití zvětšeného textu, popřípadě i lupy, připravenost pedagoga na problematiku oftalmopedie, seznámení spolužáků i jejich rodičů s problematikou integrace. Podmínkou je i správně umístěná lavice u zdroje světla, reflexní psací pomůcky, hmatové obrázky, speciální rýsovací pomůcky, nebo ozvučené pomůcky na tělesnou výchovu. Činnost žáka by měla probíhat

¹⁵ PIPEKOVÁ, Jarmila. Kapitoly ze speciální pedagogiky. 2., rozšíření vyd. Brno: Paido. 2006. 404 s. ISBN 80-7315-120-0.

s ohledem na nutnost pomalejšího tempa, s přesným slovním opisem zadané činnosti a poskytnutím delšího časového úseku.

4.1.2 Vzdělávání žáků se sluchovým postižením

Ztráta sluchu je považována za nejhorší smyslové postižení jedince. Naše okolí se skládá z nepřeberného množství zvuků, hlasů, tónů, či šumů. Hluchota je velmi omezující pro plnohodnotný společenský život, představte si, že stojíte v místnosti plné lidí, všichni se něčemu smějí, povídají si, dívají se na vás a vy nic neslyšíte. Takto nějak se cítí jedinec s postižením sluchu mezi intaktními dětmi, proto je vhodné začít se začleňováním co nejdříve po zjištění problému. Sluchem k dítěti přicházejí veškeré informace z jeho okolí, díky sluchu rozvíjí řeč a slovní zásobu. Narození dítěte se sluchovým postižením je pro slyšící rodiče obrovská zkouška. Je důležité rozpoznat problém již v útlém kojeneckém věku, aby se mohlo přistoupit k řešení problému, například zavedením kochleárního implantátu, nebo sluchadla a trénovat tak sluch již od dětství. Je prokázáno, že čím dříve se u dítěte začne používat znakový jazyk, tím dříve se může plněhodnotně začlenit do společnosti. Důležité je, aby rodič i dítě měli stejný komunikační kód.

Rozlišujeme dva druhy ztráty sluchu prelingvální a postlingvální. Prelingvální ztráta sluchu nastává, pokud se dítě již s vadou narodí nebo k ní dojde do cca sedmého roku života před ukončením základního vývoje řeči, kdy ještě není řeč pevně ukotvena. O postlingvální ztrátu sluchu se jedná tehdy, je-li již řeč pevně utvořena, dochází v ní pouze ke změnám artikulace a prozodie - změněná výška hlasu, melodie, rytmus, přízvuk.

Integrace do běžné základní školy s požadavky RVP ZV, je vhodná pro děti s lehčím sluchovým postižením, které má již rozvinuté komunikační schopnosti, rozvinutost řeči/odezírání, obsahová i formální stránka mluvené řeči, popřípadě pokročilost ve znakovém jazyce. Žák musí mít dobré mentální předpoklady pro adaptaci v jiném prostředí. Avšak hlavní rozhodnutí, do jaké vzdělávací instituce začne dítě

docházet, mají rodiče. Bohužel mnoho neslyšících rodičů nemá zájem na umístění dítěte do základní školy, bojí se rozdílnosti. Pro úspěšnou integraci je nutná dobrá znalost problematiky sluchového postižení všemi pedagogy, kteří budou se žákem v kontaktu. Nezbytná je účast asistenta pedagoga, znalost speciálních metod pro výuku a snížené množství informací v mluvené řeči, neustálá logopedická péče a kompenzační pomůcky. Dítě by mělo být ve třídě umístěno tak, aby mělo dostatečný oční kontakt se všemi a mohlo odezírat. Asistent pedagoga a samotný pedagog by se s dítětem měli seznámit dříve než děti, aby v nich měl žák alespoň malou oporu, seznámení se třídou lze ulehčit seznamovacími hrami a v začátku jmenovkami ostatních dětí. Důležitá je též častá komunikace s rodiči, aby učitelé i asistent věděli, zda nenastal nějaký problém, který dítě nechce pedagogovi říci, ať už v otázkách učiva nebo se spolužáky.

4.1.3 Vzdělávání žáků s tělesným postižením

Tělesné postižení je skupina různorodých pohybových omezení, od částečného poškození pohybového aparátu bez poškození intelektu, až po těžká kvadruplegická postižení doprovázená mentálním postižením. Tělesné postižení je jedno z nejdiskutovanějších postiženích, jelikož je znatelné na první pohled. Nejčastější důvod tělesného postižení je dětská mozková obrna, obrna míchy, rozštěp páteře, chybějící část končetiny, či stavy po úrazech míchy.

Požadavky dané RVP ZV by měli žáci bez mentálního postižení plnit bez problémů, popřípadě učivo rozdělit do deseti ročníků. Důležité je zhodnocení adaptačních schopností žáka, zda je vyrovnán se svým postižením a jeho fyzická zdatnost je dostačující pro výuku v plném rozsahu.

K úspěšné integraci žáka je třeba bezbariérový přístup do školy i ve vnitřních prostorech, zejména jedná-li se o jedince na vozíčku, kterému může být neustálé odkázání na pomoc jiných nepříjemná. Žák by měl mít snadný pohyb po třídě a rozhled na dění kolektivu, pokud se jedná o tělesné postižení doprovázené sníženým intelektem nebo postižením horních končetin, měl by být žákovi přidělen asistent pedagoga. Škola

by měla disponovat pomůckami pro tělesnou výchovu, které se většina tělesně postižených ráda zúčastňuje v nějaké upravené formě, pomůckami pro rozvoj manuálních dovedností, speciálních psacích potřeb i naklánějících psacích desek. Upravené didaktické pomůcky, speciální počítače pro případ postižení horních končetin, přenosné rampy, nebo plošiny do hůře přístupných míst. V dnešní době, kdy většina vysokých škol disponuje bezbariérovým přístupem a individuálním vzdělávacím plánem pro osoby s postižením, mají jedinci s tělesným postižením bez mentálního postižení velikou šanci i na vzdělání vysokoškolského typu.

4.1.4 Vzdělávání žáků s mentálním postižením

Dříve používaný pojem mentální retardace je trvalé snížení rozumových schopností, jehož příčinou je organické nebo funkční poškození mozku. Zaostalý a pomalý vývoj rozumových schopností, poruchy adaptačního chování či pomalejší vývoj psychických vlastností. Postižení ovlivňuje jedince ve všech složkách osobnosti – duševní, tělesné i sociální. Poškození vzniká ve většině případů již v prenatálním období, tedy před narozením dítěte jako genové mutace, intoxikace, následky traumat nebo metabolických změn matky. Mezi mentální postižení se také řadí následky úrazů, nemocí či operačních zákroků do dvou let dítěte.

Na běžných typech základních škol lze vzdělávat žáky s lehkým typem mentálního postižení. Podstatná je spolupráce se speciálně pedagogickým centrem poskytující služby žákům s mentálním postižením, na jehož doporučení se dítě do hlavního vzdělávacího proudu zařazuje. Centrum poskytuje podporu dítěti a rodině od tří let jeho věku až do ukončení vzdělávání, vypracovává podklady pro integraci. Pro integraci mentálně postiženého dítěte je vztyčný bod stupeň mentálního postižení, jeho sociální vazby a připravenost, emoční stabilita a osvojení si základních hygienických návyků.

Pro dítě musí být zajištěn vhodně proškolený asistent, informovaný a s problematikou seznámený pedagog, nižší počet dětí ve třídě, relaxační podložka, vhodné kompenzační pomůcky (didaktické i technické). Pedagog musí brát ohled na

nižší intelekt, dát dítěti delší čas na práci i samotné promyšlení odpovědi na otázku, dítě by mělo mít dostačující rozhled na všechny spolužáky a především na tabuly. Dítě by se mělo ještě před umístěním do třídy seznámit s kolektivem spolužáků i prostředím třídy. Spolužáci a rodiče musí být informováni o podmínkách vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

4.1.5 Vzdělávání dětí s narušenou komunikační schopností

Roku 1990 profesor Lechta změnil termíny poruchy nebo vady řeči na termín narušená komunikační schopnost, vycházel z anglického communicative disability a z francouzského trouble de la capacité communicative. Narušená komunikační schopnost se dělí na deset okruhů:

- 1. vývojová nemluvnost (dysfázie – narušený vývoj řeči)
- 2. získaná orgánová nemluvnost (afázie – porucha, ztráta řeči po úrazu mozku)
- 3. získaná neurotická nemluvnost (mutismus - oněmění, elektivní mutismus - výběrové oněmění)
- 4. narušení článkování řeči (dyslálie - neschopnost používat jednu či více hlásek, dysartrie - špatná artikulace)
- 5. narušení plynulosti řeči (balbuties - koktavost, tumultus sermonis – breptavost, zrychlená řeč)
- 6. narušení grafické stránky řeči (specifické poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie)
- 7. narušení zvuku řeči (palatolalie – řeč při rozštěpu patra nebo rtu, rinolalie - huhňavost)
- 8. poruchy hlasu (dysfonie – chraptivost)
- 9. symptomatické poruchy řeči – doprovází jiné dominující postižení

– 10. kombinované vady řeči – porucha několika rovin řeči současně¹⁶

Jedince s narušenou komunikační schopností můžeme vnímat ze dvou hledisek, buď z pohledu percepce – porozumění mluvené řeči, přijímání dané informace, nebo produkce – sdělování mluvenou řečí, schopnost správně vysílat informaci. Porucha komunikačních schopností může být trvalá, nebo přechodná. O přechodné mluvíme v případě, kdy jde o nesprávný vývoj verbální komunikace, například huhňavost, špatná artikulace, elektivní mutismus a podobně. O trvalé poruše komunikačních schopností pak v případě, kdy se jedná o vývojovou nemluvnost, palatolalii či balbuties.

S žáky trpící narušenou komunikační schopností pracuje především logoped a to již od první chvíle, kdy se porucha projeví, který se snaží zamezit zhoršení, v lepším případě poruchu zcela odstranit. Pokud se nedaří se žáky komunikovat verbálně, používá se alternativní a augmentativní komunikace, komunikace za pomoci piktogramů, obrázků, fotografií konkrétních předmětů, prstové abecedy, elektronických pomůcek s hlasovým výstupem, počítače anebo komunikační tabulky.

Pro úspěšné začlenění dětí s komunikační poruchou mezi intaktní společnost je podstatná individuální logopedická péče, dobrá znalost pedagoga problematiky konkrétní diagnostiky narušené komunikační schopnosti pro možnost volby vhodného postupu výuky a umožnění vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Neméně důležité je vhodné klima třídy, snížený počet žáků, výborná spolupráce školy a rodiny, spolupráce s odborným lékařem a logopedem, dostupnost didaktických pomůcek a především možnost využívání pomůcek pro alternativní a augmentativní komunikaci.

¹⁶ LOGOPEDIE. Narušená komunikační schopnost [online]. [cit. 8. 7 .2014]. Dostupné z <http://www.logopediecr.eu/pro-lekare/narusena-komunikacni-schopnost>

4.1.6 Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení

Specifické poruchy učení si většina z nás spojuje s předponou dys-, tato předpona značí rozpor, nějakou deformaci, tedy dysfunkce je rozpor v konkrétní funkci. V našem pojetí ale značí spíše nedostatečný nebo nesprávně vyvinutý. Specifické poruchy učení zastřešují tyto konkrétní dysfunkce: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, dyspinxie a dysmúzie.

- Dyslexie, jinak také porucha čtení, je nejznámější z poruch dys-. Díky výrazným poruchám ve čtení, záměnám písmen a čtenářským schopnostem neodpovídajícím věku se o poruchách učení začalo více mluvit.
- Dysgrafie, neboli porucha osvojování si psaní, je co do počtu druhá nejčastější dysfunkce, postihuje čitelnost, úpravu i grafickou stránku písemného projevu.
- Dysortografie je porucha pravopisu, tzv. specifických dysortografických jevů. Dítě nerozlišuje krátké a dlouhé samohlásky, má problém v rozlišení tvrdých a měkkých samohlásek jako di-dy, ti-ty přidává či vynechává písmena i celé slabiky.
- Dyskalkulie se projevuje obtížemi v chápání číselných pojmů a provádění matematických operací.
- Dítě s dyspraxií má problémy v osvojování, plánování a provádění volných pohybů, těžko napodobuje motorické pohyby. Má velké problémy s jemnou i hrubou motorikou. Takové děti jsou označovány za nešikovné či neobratné.
- Dyspinxie má za následek neobratnost s tužkou, pastelkami i štětcem, dítě obtížně chápe perspektivu, je „chudé“ v kreativní kresbě i obyčejném obkreslování.
- Dysmúzie se projevuje v neschopnosti rozpoznat hudbu, tóny, samotný rytmus či jednotlivé hudební nástroje.

Poruchy se mohou projevit samostatně, ale častěji v kombinaci s jinou poruchou. Mezi poruchy učení se řadí i tzv. ADHD porucha – Attention Deficit Hyperactivity Disorders. Jedná se o poruchu pozornosti, nadměrnou hyperaktivitu a impulzivitu. Lze rozlišovat též ADD (poruchu pozornosti bez hyperaktivity), ODD (opoziční – vzdorovité chování), ADHD bez agresivity a ADHD s agresivitou.¹⁷

Je potřebné, aby s dítětem spolupracovala i pedagogicko-psychologická poradna. Poskytuje rady a doporučení rodičům i škole, do které dítě se specifickými poruchami učení dochází. Školní výkon ovlivňuje prostředí kde je žák vzděláván, zdravotní stav, spolupráce, osobnost a přístup učitele, individuální přístup pedagoga, úprava školních podmínek či optimální počet žáků ve třídě. Žák by měl mít k dispozici upravené texty, zkrácené zadání, názorné pomůcky, kontrolu porozumění, možnost doplňovacích cvičení, přiměřené tempo a především podporu pedagoga.

4.1.7 Vzdělávání žáků s poruchou chování

Mluvíme-li o dětech s poruchou chování, mluvíme o dětech hyperaktivních, se sklony ke lhaní, záškoláctví, útěkům, krádežím, toxikomanii nebo šikanování jiných žáků.

V pedagogickém slovníku se uvádí: „Projevy chování dětí a mládeže, které nerespektují ustálené společenské normy. Vyskytují se hlavně u sociálně narušené mládeže, ale také u jedinců s jiným typem postižením. K jejich vzniku přispívá vliv nevhodného nebo nedostatečného výchovného působení a vlivy sociální nebo určité dispozice osobnosti na podkladě centrálního nervového systému (v tom případě se označují jako vývojové nebo specifické poruchy chování, hyperkinetický syndrom,

¹⁷ ZELINKOVÁ, Olga. Poruchy učení: specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností. 1., zcela přeprac. a rozš. vyd.. Praha: Portál. 2003. 264 s. ISBN 80-7178-800-7. [str. 13]

v poslední době pod vlivem americké odborné literatury rovněž jako syndrom ADHD)¹⁸

Nejzávažnější případy žáků s poruchou chování jsou umisťovány do speciálních školských zařízení pro jedince s poruchami chování, dále pak do základních škol praktických. Je důležité rozpoznat, zda se jedná o poruchu chování nebo o problematické chování, které má svůj konkrétní původ v nedostatečném výchovném působení zákonného zástupce, v nedbalém dozoru nad dítětem. Problematické chování se dá změnit přístupem rodiny, školy, docházkou k psychologovi, či spoluprací výchovného pedagoga. U poruch chování v pravém slova smyslu, je nutný zásah etopedického pracovníka, popřípadě odpovídajícího úřadu péče o dítě.

U žáka s problémovým chováním, především ADHD, jehož nesoustředěnost, reakce a výkony jsou pro samostatného učitele nezvládnutelné, je zřízena pozice asistenta pedagoga. Aby byla práce asistenta účinná, musí se dodržet určité podmínky. Ve třídě by měl být pro žáka odpočinkový kout, kde může žák relaxovat, nebo plnit úkoly pedagoga, při nichž nemusí sedět v lavici. Žák musí mít dostatek prostoru pro pohyb, sport a volný čas, to je pro hyperaktivní žáky velmi důležité, protože díky pohybu uvolňují vnitřní napětí. Velmi důležitá je samotná spolupráce s rodinou. Pokud pedagog ví, z jakého sociálního prostředí žák pochází, může s ním lépe spolupracovat. Rodina by se též měla snažit dítě zabavit i v době mimo vyučování, naplnit mu smysluplně program a vymyslet činnost, která ho unaví.

¹⁸ PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vyd. 4., aktualiz.. Praha: Portál. 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8. [str. 170]

5 Praktická část

Úkolem praktické části mé bakalářské práce bylo zmapování úrovně a možnosti vzdělávání asistentů pedagoga. Ke splnění tohoto úkolu jsem použila metodu cíleného průzkumu a metody pedagogického výzkumu.

Pedagogický výzkum se rozlišuje na dva základní typy: kvantitativně orientovaný a kvalitativně orientovaný. Kvantitativně zaměřený výzkum zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci zjišťovaných údajů a je pro něj vztyčný bod kvantita – množství výzkumného materiálu v číslech. Kvalitativně zaměřený výzkum se naopak nezabývá množstvím, ale hloubkou zkoumaného problému upřednostňuje rozhovor nebo cílené pozorování. Ve své práci jsem použila obě tyto zmiňované metody, kterým předcházelo provedení cíleného průzkumu.

Výzkumnou část své práce jsem tedy rozdělila na tři části. V první, průzkumné části, jsem se snažila zmapovat vzdělávací aktivity směřované na kvalifikaci asistentů pedagogů, ve druhé a třetí výzkumné části jsem zjišťovala názory na potřebné vzdělání u organizátorů kurzů a asistentů z praxe.

Ve druhé části jsem využila kvantitativně orientovaný výzkum formou dotazníků. Třetí část je věnovaná přímo asistentům pedagoga a je realizována kvalitativně orientovaným výzkumem za pomoci osobních polostandardizovaných rozhovorů.

5.1 Průzkum nabídky vzdělání pro asistenty pedagoga

Cíl průzkumu: Zjistit, množství, rozsah a zaměření nabídek vzdělávání pro asistenty pedagoga.

Předpoklad výsledků výzkumu: Existuje dostatečná nabídka možného rozšíření odbornosti pro pedagogy s vysokoškolským vzděláním.

Pro splnění tohoto úkolu jsem zvolila metodu cíleného průzkumu nabídky vzdělávacích akcí pro asistenty pedagoga prostudováním webových stránek institucí zabývajících se touto problematikou. Zjišťovala jsem nabídku a již realizované kurzy pobočkami NIDV ve všech krajích naší republiky a dalších dvanácti vzdělávacích institucí v republice.

U všech těchto institucí jsem zjišťovala rovněž rozsah i obsah nabízených kurzů a zároveň cílovou skupinu, pro kterou jsou kurzy určeny. Zajímala mne také možná nabídka studia tohoto zaměření jednotlivých vysokých škol. Zjištěné údaje jsem zpracovala do přehledových tabulek.

5.1.1 Národní institut pro další vzdělávání

Národní institut pro další vzdělávání (dále jen NIDV) je zařízení pro další vzdělávání učitelů, připravuje nabídku seminářů, kurzů a přednášek.

Institut NIDV vznikl v roce 2004 spojením pedagogických center po celé republice, dnes již má celostátní pokrytí ve všech krajských městech České republiky a využívá např. finančních zdrojů z MŠMT nebo Evropského sociálního fondu, díky nimž jsou jejich náklady pro učitele velmi nízké.¹⁹

¹⁹ NIDV. Národní institut dalšího vzdělávání [online]. [cit. 8. 8 .2014]. Dostupné z <http://www.nidv.cz/cs/onas/uredni-deska/informace-o-nas.ep/>

5.1.1.1 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými pracovišti NIDV

Podrobným studiem nabídek jednotlivých pracovišť NIDV a na základě telefonických dotazů jsem zjistila, že v posledních dvou letech i v příštím školním roce souběžně probíhají tři různě postavené kurzy. Z toho jsou základní dva kurzy s podporou MŠMT ČR, a to kurz s časovou dotací 120 hod., který byl akreditován v roce 2012, který pokračuje s novou akreditací z roku 2013 s navýšeným časovým rozsahem na 147 hod. Oba tyto kurzy jsou určeny pro asistenty se základním vzděláním a kvalifikují je na „asistenta pedagoga– vychovatele“, tedy pro pomoc při volnočasových a jiných nevýukových aktivitách. Uváděný kurz s časovou dotací 120 hod. bude pravděpodobně ve šk.roce 2014/2015 otevřen v některých pracovištích NIDV naposledy. Třetím kurzem, který nabízejí některá pracoviště NIDV je kurz s časovou dotací 88 hod. Tento kurz je určen pro pedagogické pracovníky se středoškolským vzděláním, kteří již vykonávají nebo mají zájem vykonávat povolání Asistenta pedagoga.

Na základě prostudování webových stránek všech pracovišť NIDV lze říci, že ne všechna tato pracoviště nabízejí stejné možnosti vzdělávání asistentů pedagoga.

Všechny tři typy kurzů nabízí pouze NIDV pro Prahu a Středočeský kraj. Čtyři pracoviště nabízejí pouze 88 hod. kurz, tzn. pouze pro uchazeče se středoškolským vzděláním. Pracoviště v Karlových Varech a v Liberci nabízejí kurzy 120 hodinové i 147 hodinové tedy pouze pro nižší úroveň absolventů. V Pardubicích, v Plzni a v Brně jsou v nabídce kurzy s časovou dotací 88 a 120 hod., tedy pro obě úrovně budoucích asistentů.

Přehled hodinového rozsahu kvalifikačních kurzů, které mají v nabídce jednotlivá krajská pracoviště ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 1: Přehled časové dotace kurzů NIDV a finančních nákladů pro účastníky.

NIDV	1 denní kurz	88 hod. kurz	Účast. poplatek za kurz 88 hod.	120 hod. kurz	Účast. poplatek za kurz 120 hod.	147 hod. kurz	Účast. poplatek za kurz 147 hod.	Ve šk. roce 2014/2015 <u>nenabízejí</u>
NIDV, Č. Budějovice		■	8.800,-					
NIDV, Jihlava		■	8.800,-					
NIDV, Kar. Vary				■	8.600,-	■	6.440,-	
NIDV, Liberec	6 hod.*			■	8.600,-	■	6.440,-	
NIDV, Pardubice		■	10.000,-			■	6.440,-	
NIDV, Brno		■	8.800,-	■	8.600,-			
NIDV, Praha a Stř. Čechy		■	8.800,-	■	8.600,-	■	6.440,-	
NIDV, Ostrava		■	8.800,-					
NIDV, Hr. Králové		■	8.800,-					
NIDV, Plzeň		■	8.800,-	■	8.600,-			
NIDV, Zlín								Nezjištěno
NIDV, Olomouc								Nenabízí ani v r. 2013/14
NIDV, Ústí n. Labem								Nenabízí

Kurzy jsou většinou rozloženy do dvou semestrů, ale jejich časový rozsah odpovídá cca 10 až 15 ti dennímu kurzu. Z toho vyplývá, že mezi výukovými dny uplynou min. 3 týdny.

S podivem je, že dvě pracoviště NIDV ani v uplynulém školním roce ani pro budoucí školní rok žádné kvalifikační kurzy z výše uvedených společných akreditací pro asistenty pedagogů nenabízejí. Na základě telefonických dotazů jsem zjistila, že v těchto krajích byl o kurzy zájem pouze v první fázi, kdy byl kurz plně hrazen z dotace Evropských fondů. O kurzy, které je třeba hradit, již zájem není.

Cenové ohodnocení jednotlivých kurzů je, jak ukazuje tabulka, u všech pracovišť stejné, liší se pouze u pracoviště NIDV v Pardubicích, kde je u 88 hod. kurzu účastnický poplatek o 1.200,- Kč vyšší než u ostatních pracovišť. Velmi podivné je, že právě kurz s nejmenší časovou dotací je pro účastníky nejdražší a naopak časově nejnáročnější kurz je nejlevnější.

**) Zajímavý kurz připravuje na září 2014 Krajské pracoviště NIDV Liberec. Jedná se o šestihodinový kurz pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení s názvem „Metodika práce asistenta pedagoga – ucelený přehled pro školský management“. Obsah kurzu zahrnuje obrovské množství probíraných témat. Jeho cena je 660,- Kč.*

5.1.1.2 Cílové skupiny kvalifikačních kurzů NIDV

U nabídek kurzů jednotlivých krajských pracovišť se cílové skupiny účastníků kurzů liší. Ve většině obsahové náplně kurzů není zcela přesně uvedena cílová skupina. Ne vždy je jednomyslně uvedeno, zda se jedná o asistenty, kteří již svou pedagogickou činnost vykonávají nebo zda o uchazeče z jiného než školského prostředí. Informace v tabulce jsou tedy odvozeny z informací získaných na základě telefonických dotazů k jednotlivým typům kurzů, jak již bylo výše uvedeno.

Tab. č. 2: Ukazuje cílové skupiny, pro které jsou kurzy krajských pracovišť NIDV určeny.

NIDV	Uchazeči o místo AP s ukončeným základním vzděláním	Pedagog v praxi AP s ukončeným základním vzděláním	Uchazeči o místo AP se SŠ s maturitou, nebo VOŠ	Pedagog v praxi AP se SŠ s maturitou, nebo VOŠ	Nenabízí
NIDV, Č. Budějovice			•	•	
NIDV, Jihlava			•	•	
NIDV, Karl. Vary	•	•			
NIDV, Liberec	•	•			
NIDV, Pardubice	•	•	•	•	
NIDV, Brno	•	•	•	•	
NIDV, Praha a Stř.Čechy	•	•	•	•	
NIDV, Ostrava			•	•	
NIDV, Hr. Králové			•	•	
NIDV, Plzeň	•	•	•	•	
NIDV, Olomouc					•
NIDV, Zlín					•
NIDV, Ústí n/ Labem					•

Jediné Jihlavské pracoviště uvádí cílovou skupinu i vychovatele s VOŠ nebo asistenty pedagoga se středoškolským vzděláním s maturitou. Pravděpodobně se jedná i o uchazeče kterým chybí potřebná pedagogicko-psychologická a odborná kvalifikace. Pracoviště v Karlových Varech a v Liberci se zaměřují výhradně na asistenty či uchazeče o práci asistenta pedagoga se základním vzděláním.

Pracoviště v Ostravě a v Hradci Králové mají v nabídce pouze kurzy asistenty pedagoga z praxe, kteří nemají potřebnou kvalifikaci a mají ukončené středoškolské vzdělání nebo pro zájemce o místo asistenta pedagoga, kteří jsou absolventi středního vzdělání s maturitou. Pouze pracoviště v Praze, Brně, Pardubicích a v Plzni nabízejí kurzy pro oba typy asistentů pedagoga.

Zákony, které stanovují kvalifikační předpoklady asistentů, nespécifikují požadavky na úroveň odborného pedagogického vzdělání jednotlivých typů asistentů. V pokynech MŠMT ČR pro kurz s časovou dotací 120 hod. je kvalifikace asistentů pedagoga uváděna společně s kvalifikací pedagoga volného času pro cílovou skupinu studia se vstupním vzděláním SŠ s maturitou a VOŠ nebo VŠ.

Je tedy pravděpodobně až na vedení školy pro kterou vhodnou práci asistenta pedagoga zařadí s ohledem na stupeň jeho vzdělání.

5.1.1.3 Porovnání obsahu kvalifikačních kurzů NIDV

Většina pracovišť NIDV na svých stránkách uvádí pouze rámcový obsah kurzu, nelze tedy podrobně vyjádřit obsahový rozsah kurzů. Téměř všechna pracoviště zahrnují do obsahu kurzu také praktickou část, ale nikdo z nich bohužel neuvádí její časovou dotaci.

Jediná pracoviště NIDV v Liberci a Pardubicích uvádějí následující témata kvalifikačních kurzů pro asistenty pedagoga - Škola, školní práce a role AP, Podpora žáka, Systém péče o žáka, Pedagog.-psych. a kulturní specifika v práci AP, Základy práce s počítačem, Sociálně patologické jevy a jejich prevence, Práce s dětmi s CAN,

Specifika jazyka a literatury, Adaptace učebních materiálů, Problematika sexuální výchovy.

Vzhledem k tomu, že se jedná o pracoviště s centrálním řízením, celorepublikovou působností a společnou akreditací kvalifikačních kurzů pro asistenta pedagoga lze předpokládat, že obsah kurzů je shodný nebo alespoň obdobný, u všech zmiňovaných typů kurzů s různou hodinovou dotací.

V současné době má 9 pracovišť NIDV v programové nabídce dalšího vzdělávání navíc kurzy se zaměřením na rozšíření odbornosti pedagogů pro výkon tzv. „logopedického asistenta“. Kurzy jsou nabízeny ve dvou verzích – pro pedagogy MŠ a pro pedagogy ZŠ. Kurzy mají společnou akreditaci MŠMT ČR a jsou v rozsahu 64 hod., v ceně 5.500,- Kč. Podle pokynů MŠMT ČR s odkazem na příslušný zákon jsou tyto kurzy určeny i jako specializační pro absolventy studijního oboru speciální pedagogika.

5.1.2 Ostatní instituce, které se zabývají vzděláváním asistentů pedagoga

Díky Portálu pro školní asistenty a asistenty pedagogů jsem zjistila, že v naší republice, kromě NIDV a některých pedagogických fakult, existuje pouze 12 organizací, které se zabývají kvalifikačními kurzy pro asistenty pedagoga. Z toho v kraji Praha a Střední Čechy jsou dvě instituce, právě tak i v Královéhradeckém a Zlínském kraji. V ostatních krajích je kromě NIDV vždy jen jedna instituce, která připravuje kvalifikační kurzy pro asistenty pedagoga. Vyhledala jsem webové stránky všech těchto institucí a zmapovala jsem informace k nabízeným kurzům ve smyslu časové dotace, obsahu kurzů a cílových skupin, pro které jsou kurzy určeny. Tím jsem zjistila, že organizace: Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám České Budějovice - dále jen ZVaS – má pobočku v Táboře, a proto i ji v dalších porovnáních uvádím.

Samostatnou organizací, která nabízí vzdělání asistentům pedagoga je nevládní nezisková organizace Člověk v tísni, o.p.s..

5.1.2.1 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými pracovišti

Většina institucí nabízí kurzy v rozsahu 120 hod., z čehož je 80 hodin přímé výuky a 40 hodin je počítáno pro praxi. Delší kurz, ale jen o 8 hodin, má ve svém programu pracoviště Královehradeckého kraje ZŠ a MŠ Prointepo, kdy teoretická výuka je 88 hod. a praxe rovněž 40 hod. Nejdelší časovou dotaci u svého kurzu – 150 hod. nabízí pracoviště ZVaS v Českých Budějovicích, v této nabídce zmínka o praxi není. Pobočka tohoto pracoviště ZVaS v Táboře nabízí pro asistenty pedagoga obsahově naprosto stejný kurz o rozsahu 120 hodin přímé výuky a 20 hod. praxe. Z toho lze předpokládat, že i v Budějovicích bude součástí kurzu praxe. KPPP a ZDVPP Zlín nabízí pouze 80 hod. kurz rozdělený do 10 dnů po 8 hodinách a o praxi se ve své nabídce kurzu vůbec nezmiňuje.

Výuka u všech kurzů je stejně jako u kurzů NIDV rozdělena do jednotlivých dnů v průběhu dvou semestrů, což znamená značný časový odstup mezi výukovými celky. Jediné Centrum celoživotního vzdělávání o.p.s. Pecka nabízí rozložení kurzu do zhruba dvou měsíců.

Centrum celoživotního vzdělávání v Pardubicích nabízí navíc dva zajímavé jednodenní kurzy. Na září je připraven 5-ti hodinový kurz pro pedagogické pracovníky MŠ a pro pedagogické a osobní asistenty s názvem „Metody práce u dětí s poruchou autistického spektra – strukturované učení“. Kurz bude probíhat v MŠ v Chrudimi. V listopadu 2014 se dále bude konat osmihodinový „Společný seminář pro pedagogy a asistenty pedagoga“.

CCV Karlovy Vary, o.p.s. Pecka nemá od roku 2012 aktualizovány www stránky. Pouze na základě telefonického sdělení a dotazníku jsem se dozvěděla, že kurzy s časovou dotací 120 hod. a se stejným obsahem nabízí každý rok.

Tab. č. 3.: Přehled časové dotace kurzů pro asistenty ostatních vzdělávacích organizací a porovnání finančních nákladů pro účastníky.

Instituce	Kurzy kratší než 8 hod.	8– 12 hod.	50 - 80 hod.	100 a více hod.	Účast. poplatků
CCV Pardubice	5 h.*	8 h.**		120 hod.	8.500,-
Rytmus o.s., Praha 2				120 hod. 80 + 40	9.500,-
Vzdělávací institut středočeského kraje (VISK)			80 hod.		6.500,-
KVIC Nový Jičín – pracoviště Opava				103 hod. 85 + 8 +10	7.990,-/ 8.790,-
Středisko služeb školám, Brno				120 hod. 80 + 40	6.800,-
Služba škoie Mladá Boleslav				120 hod. 80 + 40	7.500,-
Základní škola a Mateřská škola Prointepo s.r.o. Hr. Králové				128 hod. 88 + 40	7.900,-
KPPP a ZDVPP Zlín a VOŠPgS a SPgŠ Kroměříž			80 hod. (10 dní)		7.100,-
Základní škola Zlín, Dřevnická 1790				120 hod. 80 + 40	5.100,-
Vysočina Education, Jihlava				120 hod. 80 + 40	7.500,-
ZVaS České Budějovice				150 hod.	7.500,-
ZVaS - pobočka Tábor				140 hod. 120 + 20	7.500,-
Centrum celoživotního vzdělávání o.p.s. - PEČKA				120 hod. 80 + 40	7.700,-
Člověk v tísni o.p.s.			50 hod.		zdarma

*5 hodinový kurz v Chrudimi (účastnický poplatek 800,- Kč)

**8 hodinový kurz v CCV Pardubice (účastnický poplatek 1.100,-Kč)

Za pozastavení stojí i porovnání účastnických poplatků za kurzy u jednotlivých organizací. Dalo by se předpokládat, že nejdražší budou kurzy s nejvyšší hodinovou

dotací. Tak to ale není. Například Základní škola Dřevnická, ve Zlíně požaduje za kurz stejného časového rozsahu (120 hod.) o 4.400,- Kč méně než Rytmus o.s. z Prahy 2 (9.500,-Kč). ZVaS České Budějovice (i pracoviště v Táboře) požaduje za 150 hod. (či 140 hod.) kurz 7.500,- Kč, stejně jako Vysočina Education v Jihlavě a Služba škole v Mladé Boleslavi za kurzy s časovou dotací 120 hod. CCV Pardubice požaduje za kurz o stejném časovém rozsahu (120 hod.) 8.500,- Kč, CCV Karlovy Vary 7.700,- Kč zatím co Středisko služeb školám v Brně pouze 6.800,- hod.. Do vyšší cenové kategorie lze zařadit kurzy ZŠ a MŠ Prointepo, který při časovém rozsahu 128 hod. stojí 7.900,- Kč a kurz (103 hod.) pracoviště KVIC Nový Jičín - pracoviště Opava nabízí za 7.990,- Kč. Specifikou tohoto pracoviště je zvláštní cena pro nepedagogické pracovníky, pro které je stanoveno navýšení o 800,- Kč. Rozdíl v ceně kurzu je i u kurzů s nejmenší časovou dotací – tedy 80 hod., kdy VISK požaduje 6.500,- Kč a KPPP a ZDVPP Zlín požaduje 7.100,-Kč.

Zajisté předpokládám, že každé pracoviště má jiné náklady na realizaci kurzu, ale pro zájemce je jistě cenové hledisko významné. Ne vždy jim zaměstnavatel může kurz uhradit. V tu chvíli je pochopitelně lákavější nabídka nevládní neziskové organizace „Člověk v tísní“, která nabízí kurz „Asistent pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí“ v rozsahu 50 hod. zcela zdarma. Podmínkou je pouze potvrzení o výkonu pedagogické činnosti kdekoliv v naší republice kromě hl. města Prahy.

5.1.2.2 Cílové skupiny kvalifikačních kurzů ostatních vzdělávacích organizací

Následující tabulka ukazuje že, většina organizací nabízí kurzy pro uchazeče o práci asistenta pedagoga s ukončeným základním vzděláním. Osm institucí zaměřuje své kurzy také pro ty absolventy základního vzdělání, kteří již práci asistenta pedagoga vykonávají jako nekvalifikované síly. Pouze organizace ZVaS České Budějovice a Vzdělávací institut Středočeského kraje nabízejí kurz pouze pro uchazeče se

středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. ZVaS ve své pobočce v Táboře organizuje také kurz, který je naopak určen výhradně pro absolventy základního vzdělání s předpokladem, že absolventi budou mít kvalifikaci tzv. „asistenta-
vychovatele“.

Tab. č. 4 : Cílové skupiny u kurzů vzdělávacích organizací pro asistenty pedagogů.

Instituce	Uchazeči o místo AP s ukončeným základním vzděláním	Uchazeč o místo AP se SŠ s maturitou, nebo VOŠ	Pedagog v praxi AP s min ukončeným základním vzděláním
CCV Pardubice	•		•
Rytmus o.s., Praha 2		•	•
Vzdělávací institut Středočeského kraje (VISK)		•	
KVIC Nový Jičín - pracoviště Opava	•		•
Středisko služeb školám Brno	•		
Služba škole Mladá Boleslav	•		•
ZŠ a MŠ Prointepo s.r.o. Hradec Králové	•		
KPPP a ZDVPP Zlín a VOŠPgS a SPgŠ Kroměříž	•	•	
Základní škola Zlín, Dřevnická 1790	•		•
Vysočina Education, Jihlava	•		•
ZVaS České Budějovice		•	
ZVaS - pobočka Tábor	•		
CCV PECKA	•		•
Člověk v tísní o.p.s.			•

Pražská organizace Rytmus o.s., a Krajská pedagogicko-psychologická poradna a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín ve spolupráci s Vyšší odbornou školou pedagogickou a sociální a Střední pedagogickou školou Kroměříž (dále jen : KPPP a ZDVPP Zlín a VOŠPgS a SPgŠ Kroměříž) nabízejí i kurzy pro uchazeče o místo asistenta pedagoga, kteří mají ukončené buď základní vzdělání nebo středoškolské vzdělání s maturitou, či ukončené VOŠ. Zajímavé je, že jediná organizace KPPP a ZDVPP Zlín a VOŠPgS a SPgŠ Kroměříž ve své nabídce uvádí složení kurzu ze dvou částí, kdy první část je společná a druhá část se dělí na dvě specializace se zaměřením na specifiku budoucí kvalifikace absolventů.

5.1.2.3 Porovnání rozsahu kurzů nabízených jednotlivými vzdělávacími pracovišti

Níže uvedená tabulka č.5 ukazuje, že obsahové nabídky kvalifikačních kurzů ve většině případech neuvádějí úplně podrobný obsah kurzu. Uvádějí pouze základní okruhy výuky. Výjimečně lze v nabídce najít alespoň stručný obsah tematických celků, tak jako je u pražské instituce Rytmus o.s., u Střediska služeb školám v Brně nebo u CCV Pecka. Vzhledem k tomu, že všechny uvedené kurzy jsou akreditovány MŠMT, mělo by se předpokládat, že instituce dodržely metodický pokyn k obsahovému zaměření a náplni kurzů i ke splnění vzdělávacích cílů, a že se tudíž obsahově sobě velice blíží. Lze to předpokládat i z hodinové dotace, která je převážně v souladu s uvedeným metodickým pokynem MŠMT ČR v rozsahu 120 hod. Odlišnosti v časových dotacích kurzů jsem již uvedla v tab. č.3.

Vlastní náplň kurzu má pouze nezisková organizace Člověk v tísni, která nabízí 50-ti hod. kurz „Asistent pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí“, pro pedagogy MŠ, ZŠ i SŠ, jak již bylo uvedeno výše. Hlavní témata kurzu jsou rovněž zaměřena na pedagogiku a sociální a vývojovou psychologii. Více než jiné organizace se však zabývají problematikou dětí ze sociálně znevýhodněných prostředí, řešení jejich životních, výchovných i vzdělávacích problémů.

Tab. č. 5: Obsahová nabídka kurzů jednotlivých vzdělávacích organizací.

	Zákl. pedagogiky	Soc. interakce	Výv. psychologie	Zákl. spec. ped.	Obec. psychologie	Psych. osobnosti	Soc.-psych. a komun. dovednosti	Zák. první pomoci	Zákl. romistiky	Podpora žáka	Syst. péče o žáka	Škola, šk. práce a role asistenta	Diagnostika	Ped.-psych. a kult. specifika práce AP
CCV Pardubice										▪	▪	▪		▪
Rytmus o.s.	▪		▪	▪	▪	▪		▪		▪	▪	▪		▪
VISK	▪		▪	▪	▪	▪								▪
KVIC	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪							▪
SSŠ Brno	▪		▪		▪	▪	▪			▪	▪	▪		▪
Sl. škole Ml. Boleslav	▪		▪	▪	▪	▪								▪
ZŠ a MŠ Prointepo	▪			▪	▪	▪	▪	▪	▪					
KPPP a ZDVPP Zlín	▪	▪	▪	▪	▪		▪							
ZŠ Zlín, Dřevnická										▪	▪	▪		▪
Vysočina Education										▪	▪	▪		▪
ZVaS Č. Budějovice	▪	▪		▪	▪								▪	
ZVaS- pob. Tábor	▪	▪		▪	▪								▪	
CCV Pecka	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪			▪	▪	▪	▪	▪
Člověk v tísní o.p.s										▪	▪	▪		▪

Vlastní náplň kurzu má pouze nezisková organizace Člověk v tísni, která nabízí 50-ti hod. kurz „Asistent pedagoga pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí“, pro pedagogy MŠ, ZŠ i SŠ, jak již bylo uvedeno výše. Hlavní témata kurzu jsou rovněž zaměřena na pedagogiku a sociální a vývojovou psychologii. Více než jiné organizace se však zabývají problematikou dětí ze sociálně znevýhodněných prostředí, řešení jejich životních, výchovných i vzdělávacích problémů.

Pozn.: Zcela náhodou jsem zjistila, že i PPP v Ústí nad Labem pořádá 120 hod. kurzy s průběhem v 1 semestru pro asistenty pedagogů. U ostatních PPP jsem tyto vzdělávací aktivity na jejich webových stránkách nenašla.

5.1.3 Vysoké školy

Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů a aktuální změně znění zákona k 1.září 2012 umožňuje všem pedagogickým pracovníkům s vysokoškolským pedagogickým vzděláním pracovat i ve funkci asistenta pedagoga, a je pro toto povolání plně kvalifikován. Jsem přesvědčena o tom, že asistent pedagoga by měl mít odborné vzdělání minimálně z oboru speciální pedagogiky nejenom jakékoliv vysokoškolské pedagogické vzdělání, prohlížela jsem webové stránky vysokých škol které nabízejí celoživotní vzdělávání. Měla jsem zájem zjistit, jak se k odbornosti asistenta pedagoga staví vysoké školy a zda připravují pro tuto profesi speciální odborné kvalifikační, rozšiřující či doplňující typy studia.

Vyhledávání mne přivedlo pouze ke čtyřem pedagogickým fakultám:

- Pedagogická fakulta UK v Praze – v r. 2006 bylo otevřeno 4. semestrální DPS „Speciální pedagogika pro absolventy SŠ“ – získaná kvalifikace Vychovatel v zařízeních pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V r. 2009 se konal jednodenní „Seminář pro asistenty při studiu na UK“. Pro ak.roky 2009/10, 20013/14 a 2014/15 připravila Katedra speciální pedagogiky 4 semestrální doplňující kurz CŽV „Speciální pedagogika (pro absolventy SŠ)“.

- Pedagogická fakulta MU v Brně vypisuje v posledních letech 4 semestrální „Doplňující studium speciální pedagogiky pro středoškolské pedagogické pracovníky“.
- Pedagogická fakulta UP v Olomouci – Ústav sociálněpedagogických studií má akreditovaný jednorocní kurz v rámci Evropského sociálního fondu v ČR „Asistent pedagoga“- studium pro asistenty pedagoga podle §4 vyhlášky č. 317/2005 Sb. Jedná se o kvalifikační kurz pro zájemce min. s ukončeným základním vzděláním. Absolventi budou kvalifikováni buď pro funkci asistenta pedagoga ve výuce, nebo pro funkci „asistenta - vychovatele“ a to na základě dosaženého vzdělání.
- Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem – Centrum celoživotního vzdělávání PF UJEP vypisuje 4 semestrální kurz „Asistent pedagoga (se zaměřením pro předškolní vzdělávání)“ – studium je určeno pro absolventy SŠ s maturitou, kteří pracují nebo mají zájem pracovat s dětmi předškolního věku. Absolvent získá „Potvrzení o absolvování CŽV“ podle jeho odborného zaměření.

Bohužel mé zjištění potvrdilo mou domněnku, že jako rozšiřující či doplňující vzdělání pro vysokoškolsky vzdělané pedagogy se na pedagogických fakultách studium pro asistenty pedagogů nepřipravuje. Pravděpodobně se předpokládá, že pro profesi asistenta pedagoga postačuje základní nebo středoškolské vzdělání s cca 120 hod. odborným kurzem.

5.1.4 Střední školy

K mému velkému překvapení přispělo zjištění, že v naší republice existují 2 střední školy, jejichž odborné zaměření je i na studium asistentů pedagoga. Jsou to:

- Vyšší odborná škola ekonomická, sociální a zdravotnická, Obchodní akademie, Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Most, příspěvková organizace.

- Střední škola prof. Zdeňka Matějčka, Ostrava - Poruba, 17. listopadu, příspěvková organizace.

Obě tyto školy otevírají studijní obor „Pedagogika pro asistenty ve školství“. Studium patří do kategorie „Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)“. Dle mého názoru je škoda, že v ostatních krajích školy s tímto studijním oborem neexistují.

5.1.5 Závěr k první části výzkumu

Ve všech krajích naší republiky fungují pracoviště Národního institutu pro další vzdělávání, které mají společnou akreditaci kvalifikačních kurzů pro asistenty pedagoga. Kurzy jsou zaměřeny na získání kvalifikace pro zájemce z řad absolventů se základním nebo středoškolským vzděláním. Obsah kurzů je v souladu s metodickým pokynem MŠMT ČR. Cílovou skupinou jsou nejčastěji absolventi základního vzdělání nebo středoškolského vzdělání s maturitou. Pouze pracoviště v Jihlavě uvádí cílovou skupinu i vychovatele s VOŠ vzděláním. Pro pedagogy s vysokoškolským vzděláním žádné speciální kurzy NIDV nenabízí. Pravděpodobně to vychází z možného vysvětlení zákona č.563/2004 Sb., dle kterého je pedagog s VŠ současně kvalifikován i pro povolání asistenta pedagoga.

V naší republice je kromě NIDV dalších 13 vzdělávacích organizací, které se zabývají vzděláváním asistentů pedagoga. V každém kraji je jedna takováto instituce, pouze v kraji Praha a Střední Čechy, v Králověhradeckém a ve Zlínském kraji jsou dvě vzdělávací instituce. V Ústeckém kraji organizuje tyto kurzy pouze Pedagogicko-psychologická poradna, což není jejím hlavním posláním. Kurzy těchto institucí jsou obsahově velice podobné kvalifikačním kurzům NIDV, v cílové skupině se rovněž především zaměřují na uchazeče s ukončeným základním vzděláním.

Nabídka vzdělávání pro asistenty ze strany vysokých škol je zanedbatelná. Navíc jsou tyto nabídky určeny pouze pedagogům se středoškolským vzděláním s maturitou nebo s min. základním vzděláním. Lze konstatovat, že cíl této části byl splněn.

Můj **předpoklad**, že je podporováno rozšíření kvalifikace pedagogů s vysokoškolským vzděláním v rámci dalšího či celoživotního vzdělávání **byl tímto průzkumem bohužel zcela vyvrácen.**

Jako budoucí absolventa studijního oboru Speciální pedagogika považuji práci s dětmi, které vyžadují speciální přístup jako práci velmi náročnou, která vyžaduje vysoce kvalitní odborné znalosti pedagoga. Myslím si, že 120 ani 147 hod. kurzy nemohou dostačující odbornou kvalifikaci poskytnout.

5.2 Vzdělávání pedagogů asistenta z pohledu pracovníků vzdělávacích institucí

V této části výzkumné práce jsem zvolila kvantitativně orientovaný výzkum formou dotazníků a polostandardizovaného rozhovoru.

Cíle výzkumu: Zjistit reakce vzdělavatelů asistentů pedagoga na potřeby trhu s ohledem na rostoucí integraci a inkluzi postižených žáků do běžných škol. Jako další zjistit jaké obsahové zaměření kurzů pro asistenty převažuje

Hypotéza : Zákonem dané kvalifikační předpoklady pro práci asistenta pedagoga jsou nedostačující.

Vzhledem výše uvedenému průzkumu jsem získala kontakty na všechna dostupná vzdělávací pracoviště, a proto jsem dotazníky respondentům mohla posílat elektronickou poštou spolu s průvodním dopisem. (Viz příloha č. 2)

Obeslala jsem celkem 28 institucí a zpět jsem k vyhodnocení obdržela 19 vyplněných dotazníků, tj. 68%. Se třemi pracovníci jsem zároveň udělala polostandardizovaný rozhovor, který m.j. směřoval k otázkám v dotazníku.

Dotazník obsahoval 11 otázek s nabídkou výběrových odpovědí s ohledem na možnost jednoznačného vyhodnocení. Provedla jsem vyhodnocení odpovědí na každou otázku a zhotovila jsem přehledovou tabulku. U otázky č. 6 jsem výsledky odpovědí zpracovala do samostatné tabulky a pro názornost jsem uvedla i grafické zpracování.

Vyhodnocení odpovědí na otázky v dotazníku:

Tab.č. 6: Celkový přehled otázek a odpovědí

Číslo otázky	Text otázky	Varianty odpovědí			
1	Pořádáte kurz pro asistenty pedagoga pravidelně každý rok?	Ano - 17	Ne - 2		
2	Ve šk. r. 2014/2015 připravujete kurz pro asistenty pedagoga poprvé?	Ano - 4	Ne - 15		
3	Opakujete kurzy se stejným obsahem v témže školním roce vícekrát?	Neopakujeme 8	1x - 1	2x - 7	3x - 3
4	Kurzy připravujete vždy se zaměřením na všechny existující vady integrovaných žáků?	Ano - 18	Ne - 1		
5	Organizujete kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady či postižení?	Ano - 6	Ne - 9	Někdy - 4	
6	Na které vady se při výuce asistentů nejvíce zaměřujete?	Viz samostatná tabulka a graf			
7	Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí základní škola +80 – 150 hod. kurz?	Ano stačí - 10	Rozhodně nestačí - 9		
8	Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské pedagogické vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?	Ano stačí - 18	Rozhodně nestačí - 1		
9	Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?	Ano stačí - 16	Rozhodně nestačí - 2	Nevím - 1	
10	Považujete za nezbytné, aby součástí kurzu byla praxe ve škole s integrovanými žáky?	Nepovažuji 1	8 – 10 hod. 3	20 hod. 7	40 h. 7
11	Podpořila byste návrh, aby byl obor Asistent pedagoga akreditován jako samostatný studijní bakalářský obor na Pedagogických fakultách či jiných fakultách připravujících pedagogy?	Ano - 9	Ne - 8	Nevím - 2	

Tab. č. 7: Výsledky tabulky č. 6 v procentuálních údajích

otázka č. 1	ano	17	89%	ne	2	11%							
otázka č. 2	ano	4	21%	ne	15	79%							
otázka č. 3	neopak.	8	42%	1x	1	5%	2x	7	37%	3x	3	16%	
otázka č. 4	ano	18	95%	ne	1	5%							
otázka č. 5	ano	6	32%	ne	9	47%	někdy	4	21%				
otázka č. 7	stačí	10	53%	nest.	9	47%							
otázka č. 8	stačí	18	95%	nest.	1	5%							
otázka č. 9	stačí	16	84%	nest.	2	11%	nevím	1	5%				
otázka č. 10	8-10 h.	3	16%	20 h.	7	37%	40 h.	7	37%	bez odp.	1	5%	
otázka č. 11	ano	9	47%	ne	8	42%	nevím	2	11%				

Z uvedených tabulek vyplývá, že většina pracovišť – 89% pořádá kurz pro pedagogy každý rok a své kurzy zaměřují obvykle na všechny vady integrovaných žáků (95%). Pouze jedno pracoviště na otázku č.4 odpovědělo záporně. Je překvapivé, že 8 pracovišť odpovědělo na otázku zda opakují kurzy v témže roce vícekrát záporně, 7 pracovišť odpovědělo, že kurz v průběhu roku otevírají 2x a pouze 3 pracoviště – tedy pouhých 16% opakuje kurz dokonce 3x. Kurzy se specifickým zaměřením organizuje pouze 6 pracovišť, tj. 32%, zatímco 47% takovéto kurzy vůbec nepřipravuje a další 4 pracoviště připravují takovéto kurzy pouze někdy. Překvapivým zjištěním byly výsledky odpovědí na dosavadní způsob kvalifikace asistentů pedagoga, U všech tří typů vzdělání uvedla většina dotázaných, že je dostačující, k největšímu rozporu došlo pouze u otázky č. 7, kde 10 pracovišť uvedlo, že vzdělání základní plus kurz pro asistenty je dostačující, zatím co 9 pracovišť uvedlo přesný opak. U dalších dvou typů kvalifikace značně převážil názor, že střední škola ať již pedagogického či nepedagogického směru plus odpovídající kurz pro asistenty pedagoga je dostačující

kvalifikace pro asistenty pedagoga. Zajímavé jsou také odpovědi na poslední, jedenáctou otázku, kdy 47% dotázaných pracovišť by souhlasilo s tím, aby pro asistenty pedagoga byl akreditován samostatný studijní obor na pedagogických fakultách. Z 8 pracovišť tj. 42% odpovědělo na tuto otázku záporně. Jedna respondentka dokonce uvedla, že by VŠ studium nemohla podpořit, protože "...pak by k nim nikdo nechodil...". 2x respondenti doplnili odpověď – nevím.

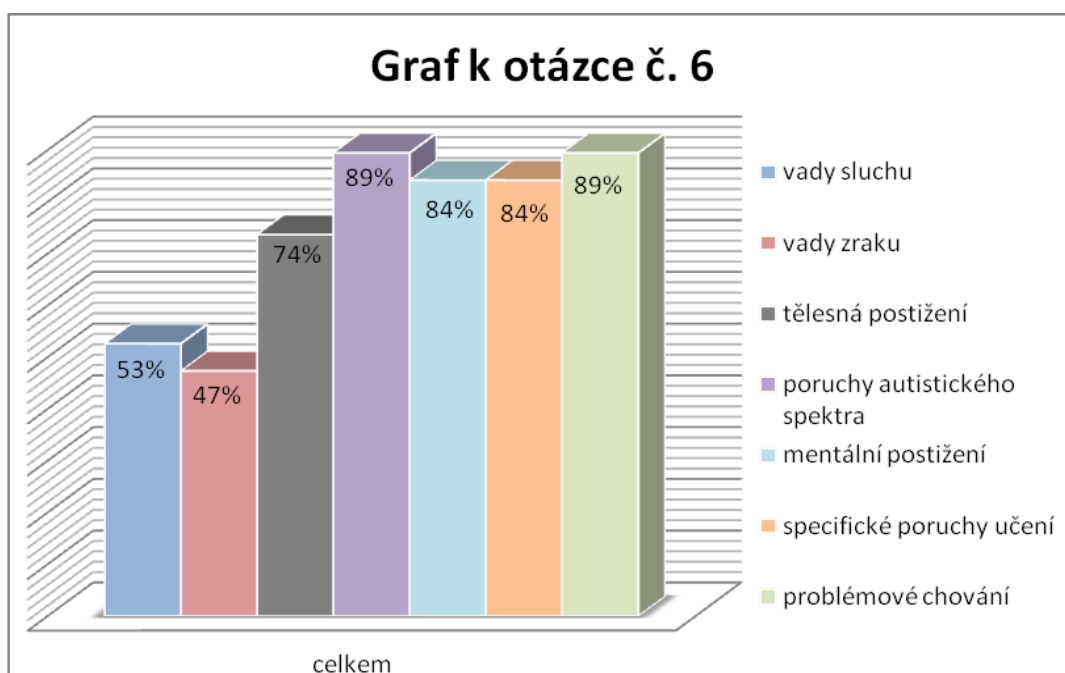
Pro přehled názorů jednotlivých pracovišť uvádím následující tabulku.

Tab. č. 8 : Odpovědi jednotlivých institucí

OTÁZKA Č.	1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.	9.	10.	11.
INSTITUCE										
NIDV, Č. Budějovice	ne	ano	neop.	ano	někdy	nestačí	stačí	nevím	min. 20 h.	nevím
NIDV, Jihlava	ne	ne	neop.	ano	ne	nestačí	stačí	stačí	8 - 10 h.	nevím
NIDV, K. Vary	ano	ne	neop.	ano	ano	stačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ano
NIDV, Liberec	ano	ne	neop.	ano	ne	stačí	stačí	stačí	min. 20 h.	ne
NIDV, Brno	ano	ano	2x	ano	ano	stačí	stačí	stačí	min. 20 h.	ano
NIDV, Praha Stř. Čechy	ano	ne	neop.	ano	ne	stačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ne
NIDV, Hr. Králové	ano	ano	neop.	ano	ano	stačí	stačí	stačí	8 - 10 h.	ano
NIDV, Plzeň	ano	ne	3x	ano	ne	stačí	stačí	stačí	nezodpo.	ne
Rytmus o.s	ano	ne	2x	ano	ne	nestačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ano
VISK S. Čechy	ano	ne	2x	ano	ne	stačí	stačí	stačí	nepovažuji	ne
VISK 2	ano	ne	3x	ano	ano	nestačí	nestačí	nestačí	min. 20 h.	ano
KVIC N. Jičín	ano	ano	3x	ano	ano	nestačí	stačí	stačí	8 - 10 h.	ne
SSŠ Brno	ano	ne	2x	ano	ano	stačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ano
Služba škole Ml. Boleslav	ano	ne	neop.	ano	někdy	stačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ne
ZŠ Zlín, Dřev.	ano	ne	2x	ano	někdy	nestačí	stačí	nestačí	min. 20 h.	ano
Vys. Education	ano	ne	2x	ano	ne	nestačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ano
ZVaS Č. Budějovice	ano	ne	neop.	ano	ne	nestačí	stačí	stačí	min. 20 h.	ano
ZVaS Tábor	ano	ne	1x	ne	ne	stačí	stačí	stačí	min. 40 h.	ne
CCV Pecka	ano	ne	2x	ano	někdy	nestačí	stačí	stačí	min. 20 h.	ne

Tabulku č. 8 jsem vypracovala pro názorné přiblížení odpovědí jednotlivých institucí na položené otázky v dotazníku. Z tabulky vyplývá, že abych získala objektivnější názor z odpovědí na otázky, museli by dotazník vyplnit všichni pracovníci příslušné organizace. Ukazují to odpovědi ze Vzdělávacího institutu Středočeského kraje, kde dotazník vyplnily dvě pracovnice a jejich odpovědi na některé otázky se neshodují. Např. na otázku č.3 – zda opakují kurz se stejným obsahem v témže roce vícekrát, odpověděla jedna pracovnice že 2x, druhá uvádí 3x. Jedna nepovažuje praxi vůbec za nutnou, druhá uvádí potřebu min. 20 hod. praxe ve škole s integrovanými žáky. Názor obou těchto pracovnic na současné kvalifikační požadavky na vzdělání pedagogických asistentů je také zcela opačný.

Grafická znázornění odpovědí k otázce č. 6 – přehled kurzů na konkrétní vady.

Tab. č. 9 k otázce č. 6: přehled kurzů se zaměřením na konkrétní vady vypisovaný organizacemi v souvislosti s grafem na předchozí stránce.

<u>OTÁZKA Č. 6</u> <u>druhy vad a</u> <u>postižení</u>	vady sluchu	vady zraku	tělesná postižení	poruchy autistického spektra	mentální postižení	specifické poruchy učení	problém. chování
<u>INSTITUTE</u>							
NIDV, Č. Budějovice	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, Jihlava	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, K. Vary				▪	▪	▪	▪
NIDV, Liberec			▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, Brno			▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, Praha a Stř. Čechy	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, Hr. Králové	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
NIDV, Plzeň			▪	▪	▪	▪	▪
Rytmus o.s.					▪		
VISK Stř, Čechy	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
VISK 2	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
KVIC N. Jičín				▪	▪		▪
SSŠ Brno	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
SŠ Mladá Boleslav				▪	▪	▪	
ZŠ Zlín, Dřevn.				▪		▪	▪
Vysočina Education	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
ZVaS Č. Bud.	▪	▪	▪	▪	▪	▪	▪
ZVaS Tábor	▪	▪	▪	▪		▪	▪
CCV Pecka, K. Vary			▪				▪
CELKEM	10	9	14	17	16	16	17
PROCENTA %	53%	47%	74%	89%	84%	84%	89%

Grafické znázornění spolu s tabulkou č. 9, ukazuje, na které vady či postižení se nejvíce jednotlivá vzdělávací pracoviště zaměřují při organizaci specializačních kurzů. Nejčastější kurzy se týkají poruch autistického spektra nebo problémového chování. Další časté kurzy jsou zaměřeny na práci s dětmi s mentálním postižením a se specifickými poruchami učení. Nejméně kurzů je organizováno pro asistenty, kteří se starají o děti sluchově či zrakově postižené. To pravděpodobně spočívá v nutnosti přímo odborně zaměřeného vzdělání a několika hodinový kurz je nedostačující.

5.2.1 Polostandardizovaný rozhovor s pracovníky vybraných vzdělávacích institucí.

V rámci výzkumu jsem provedla rovněž polostandardizovaný rozhovor se 4 pracovníky vzdělávacích institucí: ZVaS Č. Budějovice, CCV Pecka, K.Vary, NIDV Ústí nad Labem a NIDV Praha a Středočeský kraj. Rozhovory s nimi směřovaly k otázkám v dotazníku pro organizace, a jejich odpovědi jsou zahrnuty do tabulek a rozboru v první, průzkumné části tohoto výzkumu.

V rozhovorech jsem se navíc dozvěděla o způsobu centrální organizace s jednotnou akreditací u NIDV, o metodickém pokynu MŠMT ČR, který je závazný pro všechny kvalifikační kurzy, ale také o tom, že NIDV v Ústí nad Labem kurzy nepořádá, protože tyto kurzy realizuje Pedagogicko-psychologická poradna. Většina dotazovaných pracovníků byla vstřícná a ochotně odpovídala na mé otázky.

Přepsané rozhovory s pracovníky vybraných organizací jsou v příloze č. 4.

5.2.2 Závěr k druhé části výzkumu

Výzkum, který byl postaven na zpracování dotazníků rozeslaných 28 vzdělávacím institucím v České republice. Směřoval ke zjištění nabídek kurzů pro vzdělávání asistentů pedagoga s ohledem na zvyšující se potřebu těchto pracovníků v mateřských školách, základních i středních školách. Rozbor odpovědí prokázal, že z 18 institucí pouze 10

v průběhu školního roku kurzy opakuje, ostatní vyhláší kurzy pouze jednou. Téměř všechny organizace vypisují krátkodobé kurzy pro práci asistentů se specifickým postižením či vadou. Nejčastěji se jedná o kurzy zaměřené na práci s autisty a dále pak na práci s dětmi s poruchami chování. Domnívám se, že právě tyto kurzy jsou pro asistenty v praxi velice potřebné. Kvalifikační kurzy, které mají mnohdy značně omezený možný počet účastníků, a jsou pořádány vždy jednou ve školním roce s rozložením do 2 semestrů, nemohou být – dle mého názoru- dostačujícím vzděláním. Překvapivé je, že mnohé instituce zamítají i praxi v průběhu studia. Mohu zkonstatovat, že oba cíle této části výzkumu byly splněny.

Hypotéza : Moje hypotéza, že zákonem dané kvalifikační předpoklady pro práci asistenta pedagoga jsou nedostačující se bohužel zcela nepotvrdila. Většina respondentů souhlasí s kvalifikací asistenta pedagoga – středoškolské vzdělání pedagogického či nepedagogického směru doplněné o 80 – 150 hod. kurz. Jen necelá polovina respondentů reagovala na kvalifikaci asistentů se základním vzděláním a 80 – 150 hod. kurzem zcela záporně.

Přeepsané rozhovory s pracovníky vybraných organizací jsou v příloze č. 4.

5.3 Vzdělání pedagogů asistenta z pohledu asistentů pedagoga

Pro třetí část svého výzkumu, která je věnovaná přímo asistentům pedagoga jsem použila kvalitativně orientovaný výzkum za pomoci osobních rozhovorů s asistenty pedagoga, kteří tuto práci vykonávají. Předem jsem měla připraven dotazník se souborem 11 otázek s nabídnutými variantami možných odpovědí. Polostandardizované rozhovory jsem potom vedla směrem k zodpovězení otázek v dotazníku.

Cíl výzkumu: Zjistit, zda asistentům z praxe jejich vzdělání pro výkon jejich povolání postačuje.

Hypotéza: Zákonem dané kvalifikační předpoklady pro práci asistenta pedagoga jsou nedostačující.

Před začátkem výzkumu jsem potřebovala získat kontakty na asistenty pedagogů v Jihočeském kraji. Požádala jsem proto o pomoc Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje v Českých Budějovicích. Zde jsem získala kontakty na základní i střední školy v Jihočeském kraji, které mají integrované žáky a zaměstnávají asistenty.

Vedení všech škol jsem požádala elektronickou poštou o pomoc při získání kontaktů na asistenty pedagogů, kteří u nich působí. Po následné telefonické domluvě s doporučenými osobami, jsem se domluvila celkem se šesti asistenty, kteří mi byli ochotni poskytnout rozhovor. Ze šesti asistentů pedagoga z Jihočeského kraje, kteří vykonávají svou funkci převážně na základních školách, byl jeden muž a pět žen - dvě z dotazovaných mají zkušenosti s prací asistenta na střední škole. Se všemi asistenty probíhal rozhovor v příjemné atmosféře a velice rychle přecházel do tzv. neformálního rozhovoru. O to upřímnější byly z jejich strany odpovědi na všechny otázky z dotazníku, kam jsem rozhovor směřovala. Rozhovory jsem si nahrávala, poté jsem vyhotovila jejich přepis a následně jsem jejich odpovědi doplnila do připraveného dotazníku. Všechny rozhovory byly směřovány k odpovědím na otázky v následujícím dotazníku.

Pozn.: Rozhovory i dotazník jsou anonymní, proto jednotlivé respondenty označuji dále jako AP1, AP2 až AP6.

Dotazník pro asistenta pedagoga

1. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?
 - ZŠ
 - SŠ pedagogického směr
 - VŠ pedagogického směru
 - SŠ nepedagogického směru
 - VŠ nepedagogického směru
2. Pokud jste absolvoval/a VŠ pedagogického směru, který z oborů jste vystudoval/a?
 - Všeobecně vzdělávací předměty
 - Speciální pedagogika

- Učitelství pro 1. st. ZŠ
 - Učitelství pro MŠ
 - Vychovatelství
3. Pro výkon práce Asistenta pedagoga jste absolvoval/a
- Kurz jednodenní 8 hodin
 - Kurz 80 hodin
 - Kurz 80 hodin + 40 hodin praxe
 - Kurz 147 hodin
 - Jiný (uveďte jaký)
 - Žádný
4. Kurz organizoval
- NIDV
 - Jiná organizace, uveďte jaká
5. Máte pocit, že je Vaše vzdělání pro výkon povolání asistenta pedagoga dostačující?
- Ano
 - Ne
6. Uvítal byste kurzy více zaměřené na konkrétní postižení integrovaných žáků?
- Ano
 - Ne
7. Pociťujete při Vaší práci nedostatek znalostí v:
- Obecné pedagogice
 - Sociální pedagogice
 - Speciální pedagogice
 - Vývojové psychologii
 - Specifika v přístupu a práci v konkrétním postižení žáka
 - Jiné – uveďte jaké
8. Jaké problémy ve své práci nejčastěji řešíte?
- Výchovné
 - Udržení pozornosti žáka
 - Nejistota správného postupu řešení nastalého problému
 - Moje neznalost probírané látky
 - Můj negativní vztah k určitému předmětu
 - Spolupráce s učitelem
 - Jiné – uveďte jaké
9. Myslíte, že by bylo vhodné zavést na pedagogických fakultách bakalářský studijní obor „Asistent pedagoga“?
- Ano
 - Ne
10. Myslíte, že má povolání asistent pedagoga u nás dostatečnou prestiž mezi ostatními pedagogickými odvětvími?
- Ano
 - Ne

11. Myslíte, že je povolání asistenta pedagoga u nás dostatečně finančně ohodnoceno?

- Ano
- Ne

Tab.č. 10.: Přehled odpovědí asistentů pedagoga na otázky v dotazníku.

otázky	AP 1	AP 2	AP 3	AP 4	AP 5	AP 6
ot. č. 1	VŠ pedagog.	SŠ neped.	SŠ neped.	VŠ pedagog.	SŠ neped.	VŠ pedagog.
ot. č. 2	uč. pro 2. stupeň			soc. pedagog., vychovatelství		uč. pro 1. stupeň
ot. č. 3		kurz 140 hodin	kurz 140 hodin		kurz 88 hodin	
ot. č. 4		ZVaS	ZVaS		NIDV	
ot. č. 5	ano	ano	ano	ano	ano	ano
ot. č. 6	ano	ne	ne	ano	ne	ano
ot. č. 7	v ničem	v ničem	jiná	v ničem	v ničem	jiná
ot. č. 8	udržení pozornosti	žádné	udržení pozornosti, spolupráce s učitel./ rodiči, výchovné	udržení pozornosti	výchovné, udržení pozornosti	udržení pozornosti, spolupráce s učitelem
ot. č. 9	asi ano	asi ano	ne	ano	ne	ano
ot. č. 10	ano	ne	ne	ano	spíše ano	ne
ot. č. 11	ne	ne	ano	ne	ano	ne

Z tabulky č.10 vyplývá, že rozhovor jsem dělala s asistenty pedagoga, z nichž tři měli středoškolské vzdělání a absolvovali kurz pro AP, a tři asistentky byly vysokoškolsky vzdělané. Protože se jednalo o absolventky pedagogických fakult, žádný kvalifikační kurz již neabsolvovaly, neboť i dle příslušného zákona jsou dostatečně kvalifikovány. Právě tyto dámy také považují pouze základní či středoškolské vzdělání doplněné kvalifikačním kurzem pro asistenty pedagoga za nedostačující. Také ony by uvítaly kurzy obsahově zaměřené na jednotlivé vady. Stejně tak jako ony a pouze jedna asistentka se středoškolským vzděláním, by se přikláněly k tomu, aby bylo studium pro asistenty pedagoga alespoň na bakalářské úrovni.

Názor na prestiž povolání asistenta pedagoga vyplývá u dotazovaných výhradně z jejich osobních pocitů a zkušeností. Bohužel se ale v rozhovorech objevuje i názor, že asistenti jsou pro mnohé učitele „nutným zlem“ v průběhu vyučování, případně, že je zcela přehlížejí apod. Co se týče finančního ohodnocení, opět každý z dotazovaných odpovídal na základě své osobní situace. Většina dotazovaných pracuje pouze na částečný úvazek a nedokáže tudíž posoudit celkovou úroveň finančního ohodnocení pedagogických asistentů.

Přepsané rozhovory s asistenty pedagogů se nacházejí v příloze č. 5.

5.3.1 Závěry k třetí části výzkumu

Cílem této části výzkumu bylo zjištění, zda asistentům z praxe jejich vzdělání pro výkon povolání asistenta postačuje. Výsledky rozhovorů prokázaly, že všichni dotázaní si myslí, že jejich kvalifikace je dostačující. Zajímavé je, že vysokoškolsky vzdělaní asistentky by měly zájem o případné kurzy, zaměřené na specifika jednotlivých vad a postižení u dětí, zatím co středoškolsky vzdělaní asistenti o další vzdělávání zájem neprojeví.

Cíl této části výzkumu byl splněn.

Hypotézu pro tuto část výzkumu jsem stanovila stejnou, jako u předchozí části, tedy že zákonem dané kvalifikační předpoklady pro práci asistenta pedagoga jsou nedostačující.

Moji hypotézu **potvrdily** všechny vysokoškolsky vzdělané asistentky, avšak středoškolsky vzdělaní asistenti jsou přesvědčeni, že maturita s kvalifikačním kurzem je pro asistenty pedagoga dostačující. Mne ale jejich názor nepřesvědčil, naopak už sám způsob jejich vyjadřování se mi nejevil vhodný pro pedagogického pracovníka jak v jakémkoliv postavení!

6 Závěr

V prvních kapitolách bakalářské práce jsem se věnovala tzv. teoretickým východiskům. Přiblížila jsem zde předpisy, zákony a pedagogické i psychologické pojetí pracovního zařazení „asistent pedagoga“ na základě svých zkušeností a znalostí, ale především s pomocí odborné literatury.

Stěžejní částí mé bakalářské práce je praktická část, jejíž podstatou je provedení výzkumu a jeho následné vyhodnocení.

Výzkumnou část jsem rozdělila na tři fáze. Prvou fází byl cílený průzkum, kde jsem prostudováním webových stránek vzdělávacích institucí v celé naší republice zjišťovala nabídku možného kvalifikačního vzdělání asistentů pedagoga. Zjistila jsem, že vzděláváním pedagogů asistenta se zabývá Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) Praha a Středočeský kraj, a jeho pracoviště v jednotlivých krajích. V nabídce jsou kvalifikační kurzy tří typů – 88 hod. kurzy pro uchazeče se středoškolským vzděláním a maturitou, a 120 hod. nebo 147 hodinové kurzy pro uchazeče se základním vzděláním. Pracovišť NIDV je celkem 13, ale nabídky kurzů jsem zjistila u pouhých 10 z nich. Pracoviště Zlín, Olomouc a pracoviště v Ústí nad Labem kvalifikační kurzy pro asistenty v posledních letech nenabízejí. Pracoviště v Olomouci se zaměřuje především na kurzy pro asistenty – logopedy, pracoviště Zlín bylo nedostupné i telefonicky, a v Ústí nad Labem organizuje kurzy Pedagogicko-psychologická poradna.

Překvapilo mne, že pracoviště NIDV v Budějovicích nabízí pouze jeden typ kvalifikačních kurzů – a to 88 hod. pro uchazeče ze středoškolským vzděláním ukončeným maturitou.

V průzkumu možného vzdělávání asistentů pedagogů jsem zjišťovala nabídku dalších vzdělávacích institucí v jednotlivých krajích. V každém kraji je alespoň jedno vzdělávací středisko. Pouze kraj Praha a Střední Čechy, kraj Královédvorský a Zlínský mají dvě vzdělávací instituce, které nabízejí kvalifikační kurzy pro asistenty pedagogů.

Jihočeský kraj má jedno pracoviště pro další vzdělávání ZVaS s centrem v Českých Budějovicích (celý název je Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám České Budějovice), které má ještě svoji pobočku v Táboře. Pracoviště v Č. Budějovicích má ve své nabídce kvalifikační kurz pro absolventy středních škol s maturitou, zatím co v Táboře organizují kurz pro zájemce z řad uchazečů se základním vzděláním. Žádné z těchto pracovišť nenabízí jakékoliv kurzy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním.

Kupodivu ani Vysoké školy se nezabývají žádnými kurzy v rámci dalšího vzdělávání pro asistenty pedagogů s vysokoškolským vzděláním. Zjistila jsem, že studium zaměřené na vzdělávání asistentů pedagogů nabízejí v naší republice pouze čtyři pedagogické fakulty a jedná se vesměs o 4 semestrální kurzy pro pedagogické pracovníky se středoškolským vzděláním. Zjistila jsem také, že v naší republice existují dvě střední školy, které nabízejí přímo čtyřletý studijní maturitní obor pro asistenty pedagoga, což je pravděpodobně nejkvalitnější studium pro asistenty se středoškolským vzděláním .

Ve druhé části výzkumu jsem se zabývala vzděláváním pedagogů asistenta z pohledu pracovníků vzdělávacích institucí

V této části své výzkumné práce jsem zvolila kvantitativně orientovaný výzkum formou dotazníků a polostandardizovaného rozhovoru. Dotazníky jsem rozeslala na 28 pracovišť a vyplněných se vrátilo 19. Dotazníky obsahovaly 11 otázek s nabídnutým výběrem odpovědí. Vyhodnocením dotazníků jsem zjistila, že téměř polovina institucí nabízí své kurzy pouze 1x v průběhu školního roku. Většina institucí vypisuje krátkodobé kurzy pro práci asistentů se specifickým postižením či vadou, z čehož se nejčastěji zaměřují na poruchy autistického spektra a na práci s dětmi s poruchami chování. Překvapilo mne zjištění, že mnohé instituce odmítají i praxi v průběhu studia. Dle mého názoru je praxe u dětí s různým postižením, právě tak jako speciální kurzy k těmto vadám pro práci pedagogů v rámci studia velice cenná.

Do této části výzkumu jsem také zahrnula polostandardizovaný rozhovor se 4 pracovníky vzdělávacích institucí, které se zaměřují i na vzdělávání asistentů pedagoga. Při těchto rozhovorech jsem použila i otázek z dotazníků, jejich odpovědi jsem také do dotazníků zanesla a spolu s ostatními zahrnula do vyhodnocení. Rozhovory mi pomohly objasnit i některé nejasnosti ohledně organizace kurzů – především u pracovišť NIDV.

Zjistila jsem, že téměř všichni zástupci vzdělávajících institucí, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, považují současně postavené kvalifikační předpoklady pro asistenta pedagoga za dostačující.

Nemohu nechat bez povšimnutí, že některé pracovnice upřímně sdělily, že „nemohou souhlasit s povinným vysokoškolským vzděláním u asistentů pedagoga, protože pak by se k nim nikdo nehlásil...“

Já jsem však stále přesvědčena, že práce asistenta pedagoga je natolik zodpovědná, že si vyžaduje kvalitního vzdělání v oblasti speciální pedagogiky, psychologie, metodických přístupů apod.. Můj názor mi však potvrdily pouze asistentky pedagoga z praxe, které mají vysokoškolské pedagogické vzdělání.

Ve třetí části svého výzkumu jsem vedla polostandardizovaný rozhovor se šesti asistenty pedagoga, kde polovina byla se středoškolským vzděláním a polovina s vysokoškolským vzděláním, jak již jsem zmínila výše. I tyto rozhovory mne jenom utvrdily v mém názoru, že asistent pedagoga by měl mít kvalitní odborné vysokoškolské vzdělání minimálně bakalářského typu, i když všichni středoškoláci byli přesvědčeni, že jsou dostatečně vzdělání. Rozhodně si myslím, že jakýkoliv pedagogický pracovník, byť na pozici vychovatele, kterému jsou svěřeny děti – natož děti s nějakou vadou či postižením – by neměl mít pouze základní vzdělání a 147 hod., kurz. Vždyť tito lidé mnohdy ani nemohou dostatečně chápat odbornou terminologii a z vlastní zkušenosti látky vím, že za pár hodin rozhodně nemohou zvládnout pedagogiku, speciální pedagogiku ani psychologii. I z vyjadřování některých asistentů se středoškolským vzděláním bylo jasně patrné, že se nejedná rozhodně o kvalitní pedagogické síly.

Můj osobní dojem je, že u nás platný zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a ve znění následujících změn, podceňuje práci asistentů pedagoga, a tím i potřebu jejich odborné kvalifikace. Vždyť i vysokoškolsky vzdělaní asistenti s pedagogickým zaměřením, nemají vždy dostačující odbornost ve speciální pedagogice a uvítali by specializované kurzy v rámci dalšího vzdělávání pedagogů.

Byla bych ráda, kdyby výsledky výzkumné části mé bakalářské práce byly podnětem pro zamyšlení nad celou touto problematikou alespoň u odpovědných pracovníků vysokých škol.

Seznam zdrojů

6.1 Seznam literatury

BARTOŇOVÁ, Miroslava a VÍTKOVÁ, Marie. Strategie ve vzdělávání dětí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – Texty k distančnímu vzdělávání. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Brno: Paido, 2007. 247 s. ISBN 978-80-7315-158-4

DRÁTOROVÁ, Lucia. Asistent pedagoga – stav v ČR 2006. Vyd. 1. Praha: Institut pedagogicko – psychologického poradenství ČR. 2006. 99 s. ISBN 80-86856-22-4.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Vyd. 1. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2008. 272 s. ISBN 978-80-223-2391-8.

HÁJKOVÁ, Vanda a STRNADOVÁ, Iva. Inkluzivní vzdělávání. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3070-7.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KERROVÁ, Sussan. Dítě se speciálními potřebami. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997. 168 s. ISBN 80-7178-147-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. Dyslexie - specifické poruchy učení. Vyd. 3., uprav. a rozš. Jinočany: H&H, 1995. 269 s. ISBN 80-85787-27-X.

MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 86 s. ISBN 80-7178-549.

PIPEKOVÁ, Jarmila. Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů. Vyd. 1. Brno: MSD, 2006. 208 s. ISBN 80-86633-40-3.

PIPEKOVÁ, Jarmila a kol. Kapitoly ze speciální pedagogiky. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Brno: Paido, 2006. 404 s. ISBN 80-7315-120-0.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vyd. 4., aktualiz. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

PŘINOSILOVÁ, Dagmar. Diagnostika ve speciální pedagogice – Testy k distančnímu vzdělávání. Vyd. 2. Brno: Paido, 2007. 178 s. ISBN 978-80-7315-157-7.

RENOTIÉROVÁ, Marie, LUDÍKOVÁ, Libuše a kol. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 290 s. ISBN 80-244-0646-2.

SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3.

ŠVARCOVÁ, Iva. Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 184 s. ISBN 80-7178-506-7.

TRAIN, Alan. Nejčastější poruchy chování dětí. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-503-2.

VALENTA, Milan a kol. Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 272 s. ISBN 978-80-262-0602-6.

VAŠUTOVÁ, Marie. Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008. 278 s. ISBN 978-80-7368-525-6.

VETEŠKA, Jaroslav a TURECKIOVÁ, Michaela. Kompetence ve vzdělávání. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 159 s. ISBN 978-80-247-1770-8.

VÍTKOVÁ, Marie a kol. Integrativní speciální pedagogika – Integrace školní a sociální. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

VOSMIK, Miroslav a BĚLOHLÁVKOVÁ, Lucie. Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole: možnosti integrace na ŽŠ a SŠ. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 200 s. ISBN 978-80-7367-687.

ZELINKOVÁ, Olga. Poruchy učení: specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností. Vyd. 10., zcela přeprac. a rozš. Praha: Portál, 2003. 264 s. ISBN 80-7178-800-7.

6.2 Seznam elektronických zdrojů

<http://www.asistentpedagoga.cz> - portál pro školní a asistenty a asistenty pedagogů

<http://www.dvpp.info> – Mapa vzdělávací nabídky pro pedagogy

<http://www.info.edu.cz> – Portál o školství a vzdělávání

<http://www.inkluze.upol.cz> - Systémová podpora inkluzivního vzdělávání

<http://www.logopediecr.eu> - Logopedie

<http://www.majinato.cz/index.php> - Příručka Mají na to!- jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na ZŠ

<http://www.msmt.cz> – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

<http://nidv.cz> – Národní institut dalšího vzdělávání

<http://www.rvp.cz> – Metodický portál –inspirace a zkušenosti učitelů

Seznam příloh

1. Ukázky nabídky kurzů na webových stránkách vybraných organizací
2. Průvodní dopis a dotazník
3. Ukázka vyplněných dotazníků od institucí
4. Přepis rozhovorů se zástupci vybraných institucí
5. Přepis rozhovorů s asistenty pedagoga

Příloha č. 1: Ukázky nabídky kurzů na webových stránkách vybraných organizací

Katalog vzdělávacích akcí

Studium PEDAGOGIKY (pro asistenty pedagoga)

<u>Místo konání:</u>	<u>ZVaS České Budějovice, Nemanická 7</u>	
Určeno:	zájemcům s ukončeným středoškolským vzděláním	
Zahájení kurzu:	20. 09. 2014, soboty 9:00 - 15:30	
Ukončení kurzu:	30. 05. 2015	
Lektor:	PhDr. Alexandra Hergetová, PhDr. Miloslava Janoušková, Mgr. Regina Mihulová, Mgr. Nad'a Hlínová, ...	
Obsah kurzu:	Absolvent získá základní znalosti a dovednosti v oblasti - obecné a sociální pedagogiky - obecné a sociální psychologie - teorie výchovy - pedagogické diagnostik - pedagogické psychologie, ... které podmiňují výkon činnosti asistenta pedagoga	
<u>Rozsah:</u>	<u>150 hodin</u>	
<u>Cena:</u>	<u>7500,- Kč</u>	
Přihlášeno:	<u>35 účastníků</u>	
Číslo akreditace:	1490-2013-201-171	
Poznámky:	OBSAZENO	

DETAILNÍ INFORMACE O VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU

Informace o programu

Název programu:	Studium pedagogiky b) vychovatel nebo pedagoga se středním vzděláním
Číslo akreditace MŠMT:	27 327/2012-25-513
Číslo programu:	K04-05-18-142
Datum konání:	září 2014 - červen 2015
<u>Místo konání:</u>	<u>NIDV, krajské pracoviště Hradec Králové</u>
<u>Počet hodin:</u>	<u>88 vyučovacích hodin (z toho 8 hodin e- learning)</u>
Lektor/lektori:	Lektori NIDV
Organizační garant:	Jana Řičařová, ricarova@nidv.cz , tel.: 495 514 803, 775 349 656
<u>Poplatek:</u>	<u>8800,- Kč</u>

Komu je program určen vychovatelům školských zařízení, asistentům pedagoga

Popis programu

Studium pedagogiky b) - vychovatel s minimálně ukončenou VOŠ nebo asistent pedagoga s minimálně ukončeným středním vzděláním je určeno k získání pedagogicko-psychologické kvalifikace pro cílovou skupinu pedagogů, kteří chtějí pracovat jako vychovatelé nebo asistenti pedagoga. Studium je realizováno v souladu se zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému v platném znění a Standardem pro udělování akreditací DVPP, č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25. Studium je rozloženo do dvou semestrů, teoretická témata z oblasti pedagogických a psychologických věd jsou doplněna distančním studiem, pedagogickou praxí, seminářem k závěrečné práci, samostudiem a dílčími semestrálními zkouškami. Studium je ukončeno obhajobou závěrečné písemné práce a ústní zkouškou před komisí.

STUDIUM PRO ASISTENTA PEDAGOGA ŠKOLNÍ ROK 2014/2015 18. SKUPINA

PŘIJÍMÁNÍ PŘIHLÁŠEK UKONČENO

Uzávěrka přijímání přihlášek: 16.6. 2014

Počet volných míst: 0

Počet přihlášených: 29

Další přihlášení jsou zařazeni jako náhradníci, bude otevřena další skupina s realizací od prosince nebo ledna 2015

Studium pro asistenty pedagoga **Akreditace MŠMT č. j.: 333 25/2013-1-816** **18. skupina**

Kvalifikační studium realizované v rámci DVPP je určeno pracovníkům, kteří vykonávají nebo mají zájem vykonávat funkci asistenta pedagoga a mají úspěšně ukončené základní vzdělání. Vzdělávací program je zaměřen na získání vědomostí a dovedností, které umožní výkon profese asistenta pedagoga podle §16, odstavec 4, zákona č.561/2004 Sb.

Kritéria výběru účastníků se řídí zákonem č.563/2004 Sb., § 20, písm. e) a § 4 vyhlášky č. 317/2005 Sb.

Obsah akce - podrobný přehled témat výuky:

Tematické okruhy vzdělávacího programu:

I. Škola, školní práce a role asistenta pedagoga

II. Podpora žáka

III. Systém péče o žáka

IV. Pedagogicko-psychologická a kulturní specifika v práci asistenta pedagoga

Vzdělávací cíl:

Cílem je zajistit odbornou kvalifikaci pro zájemce s úplným základním vzděláním o práci asistenta pedagoga v souladu se zákonem č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Základní kompetence dosažené vzděláváním

- Orientace v roli asistenta pedagoga, v systému a organizaci školy
- Orientace ve školských právních předpisech a vnitřních předpisech školy
- Schopnost spolupracovat s učitelem při výchovně vzdělávací práci ve třídě a podpora žáků při zvládnutí požadavků školy
- Schopnost orientace v obecných zásadách pedagogické práce
- Orientace v systému spolupracujících institucí

Hodinová dotace:

Celkově vzdělávací program zahrnuje minimálně 120 hodin výuky, 80 hodin přímé výuky (přednášky a semináře), 40 hodin pedagogické praxe a konzultací.

Předpokládané zahájení a ukončení studia: září 2014 až únor 2015

Uzávěrka přihlášek: 16. 6. 2014

Lektoři: VŠ odborníci s bohatou praxí

Místo konání: SPC Jihlava, Demlova 28, Vysočina Education, Žižkova 20, Jihlava

Cena studia: 7 500,-Kč

Příloha č.2: Průvodní dopis a dotazník

Vážená paní **magistro, (inženýrko, doktorko...)**,

v letošním roce končím bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity, obor Speciální pedagogika. Svou bakalářskou práci mám zaměřenu na profesní přípravu a další možnosti vzdělávání asistentů pedagogů.

Na vašich webových stránkách mi zaujala nabídka a informace o možnostech studia u Vás právě v této oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, a proto si dovoluji obrátit se na Vás s následující prosbou. Velice by mi pomohlo, kdybych - i díky Vaší pomoci - mohla získat názory odborníků na současný způsob a možnosti vzdělávání asistentů pedagoga.

Vypracovala jsem proto jednoduchý dotazník a moc Vás prosím o jeho vyplnění a odeslání zpět.

Pro snadnější vyplnění a odeslání jsem si dovolila dotazník (kromě do přílohy) umístit i přímo pod text tohoto dopisu.

Pevně věřím, že pochopíte můj zájem a pomůžete mi vyplněním dotazníku získat potřebné informace pro mou bakalářskou práci.

Předem Vám velice děkuji za Vaši ochotu i vstřícnost.

S pozdravem

Adéla Maliňáková

Horní Planá, Švermova 82

Mobil: 733 313 552

E-mail: adus.malina@gmail.com

DOTAZNÍK K INFORMACI O VZDĚLÁVÁNÍ ASISTENTŮ PEDAGOGA

(Určeno pro bakalářskou práci)

**Prosím, vyberte z nabídnutých možností (vhodnou odpověď
podtrhněte):**

1. Pořádáte kurzy pro asistenty pedagoga pravidelně každý rok?
 - ano
 - ne
2. Ve šk. r. 2013/2014 připravujete kurz pro asistenty pedagoga poprvé?
 - ano
 - ne
3. Opakujete kurzy se stejným obsahem v témže školním roce vícekrát ?
 - neopakujeme
 - 1x
 - 2x
 - 3x
4. Kurzy připravujete vždy se zaměřením na všechny existující vady integrovaných žáků?
 - ano
 - ne
5. Organizujete kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady či postižení?
 - ano
 - ne
 - někdy
6. Na které vady se při výuce asistentů nejvíce zaměřujete?
 - vady sluchu
 - vady zraku
 - tělesná postižení
 - poruchy autistického spektra
 - mentální postižení
 - specifické poruchy učení
 - problémové chování
7. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí základní vzdělání + 80 - 150 hod. kurz?
 - ano stačí
 - rozhodně nestačí

8. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské pedagogické vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
9. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské vzdělání + 88 hod. – 150 hod. kurz ?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
10. Považujete za nezbytné, aby součástí kurzu byla praxe ve škole s integrovanými žáky :
- alespoň 8 – 10 hod.
 - min. 20 hod.
 - min. 40 hod.
11. Podpořila byste návrh, aby byl obor Asistent pedagoga akreditován jako samostatný studijní bakalářský obor na Pedagogických fakultách či jiných fakultách připravujících pedagogy?
- ano
 - ne

Příloha č. 3: Vyplněné dotazníky

DOTAZNÍK K INFORMACI O VZDĚLÁVÁNÍ ASISTENTŮ PEDAGOGA

(Určeno pro bakalářskou práci)

**Prosím, vyberte z nabídnutých možností (vhodnou odpověď
podtrhněte):**

1. Pořádáte kurzy pro asistenty pedagoga pravidelně každý rok?
 - ano
2. Ve šk. r. 2013/2014 připravujete kurz pro asistenty pedagoga poprvé?
 - ne
3. Opakujete kurzy se stejným obsahem v témže školním roce vícekrát ?
 - 2x
4. Kurzy připravujete vždy se zaměřením na všechny existující vady integrovaných žáků?
 - ano
5. Organizujete kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady či postižení?
 - ne
6. Na které vady se při výuce asistentů nejvíce zaměřujete? *Na všechny:*
 - vady sluchu
 - vady zraku
 - tělesná postižení
 - poruchy autistického spektra
 - mentální postižení

- specifické poruchy učení

7. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí základní vzdělání + 80 - 150 hod. kurz?

- ano, ale se ZŠ musí splnit 120 hod.

8. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské pedagogické vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?

- nepotřebuje kurz, pokud má střední vzdělání s maturitní zkouškou získanou ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením

9. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské vzdělání + 88 hod. – 150 hod. kurz ?

- ano stačí

10. Považujete za nezbytné, aby součástí kurzu byla praxe ve škole s integrovanými žáky :

- nepovažuji

11. Podpořila byste návrh, aby byl obor Asistent pedagoga akreditován jako samostatný studijní bakalářský obor na Pedagogických fakultách či jiných fakultách připravujících pedagogy?

- ne, to by k nám nikdo zřejmě nešel, že....

DOTAZNÍK K INFORMACI O VZDĚLÁVÁNÍ ASISTENTŮ PEDAGOGA

(Určeno pro bakalářskou práci)

Prosím, vyberte z nabídnutých možností (vhodnou odpověď

podtrhněte):

1. Pořádáte kurzy pro asistenty pedagoga pravidelně každý rok?

- ano
 - ne
-

2. Ve šk. r. 2013/2014 připravujete kurz pro asistenty pedagoga poprvé?
- ano
 - ne
-
3. Opakujete kurzy se stejným obsahem v témže školním roce vícekrát ?
- neopakujeme
 - 1x
 - 2x
 - 3x
-
4. Kurzy připravujete vždy se zaměřením na všechny existující vady integrovaných žáků?
- ano
 - ne
-
5. Organizujete kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady či postižení?
- ano
 - ne
 - někdy
-
6. Na které vady se při výuce asistentů nejvíce zaměřujete?
- vady sluchu
 - vady zraku
 - tělesná postižení
 - poruchy autistického spektra
 - mentální postižení
 - specifické poruchy učení
 - problémové chování
7. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí základní vzdělání + 80 - 150 hod. kurz?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
-
8. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské pedagogické vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
-
9. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské vzdělání + 88 hod. – 150 hod. kurz ?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
-

10. Považujete za nezbytné, aby součástí kurzu byla praxe ve škole s integrovanými žáky :

- alespoň 8 – 10 hod.
 - min. 20 hod.
 - min. 40 hod.
-

11. Podpořila byste návrh, aby byl obor Asistent pedagoga akreditován jako samostatný studijní bakalářský obor na Pedagogických fakultách či jiných fakultách připravujících pedagogy?

- ano
 - ne
-

DOTAZNÍK K INFORMACI O VZDĚLÁVÁNÍ ASISTENTŮ PEDAGOGA

(Určeno pro bakalářskou práci)

Prosím, vyberte z nabídnutých možností (vhodnou odpověď

podtrhněte):

1. Pořádáte kurzy pro asistenty pedagoga pravidelně každý rok?

- ano
- ne

2. Ve šk. r. 2013/2014 připravujete kurz pro asistenty pedagoga poprvé?

- ano
- ne

3. Opakujete kurzy se stejným obsahem v témže školním roce vícekrát ?

- neopakujeme
- 1x
- 2x
- 3x

4. Kurzy připravujete vždy se zaměřením na všechny existující vady integrovaných žáků?

- ano
- ne

5. Organizujete kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady či postižení?

- ano
- ne

- někdy (jedná se specificky zaměřené semináře – ne dlouhodobé vzdělávací programy)
6. Na které vady se při výuce asistentů nejvíce zaměřujete?
- vady sluchu
 - vady zraku
 - tělesná postižení
 - poruchy autistického spektra
 - mentální postižení
 - specifické poruchy učení
 - problémové chování
7. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí základní vzdělání + 80 - 150 hod. kurz?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
8. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské pedagogické vzdělání + 88 – 150 hod. kurz?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
9. Myslíte, že pro práci asistenta pedagoga stačí středoškolské vzdělání + 88 hod. – 150 hod. kurz ?
- ano stačí
 - rozhodně nestačí
 - nevím
10. Považujete za nezbytné, aby součástí kurzu byla praxe ve škole s integrovanými žáky :
- alespoň 8 – 10 hod.
 - min. 20 hod.
 - min. 40 hod.
11. Podpořila byste návrh, aby byl obor Asistent pedagoga akreditován jako samostatný studijní bakalářský obor na Pedagogických fakultách či jiných fakultách připravujících pedagogy?
- ano
 - ne
 - nevím

Příloha č. 4: Přepis rozhovorů se zástupci vybraných institucí

Rozhovor 1 s ZVaS České Budějovice

- Dobrý den, mé jméno je Adéla Maliňáková jsem studentka Jihočeské univerzity a píši Bakalářskou práci na téma vzdělávací instituce. Ráda bych se optala zda Vám mohu položit několik otázek?

- Dobrý den, ano můžete, pokusím se Vám odpovědět jak budu umět.

- Děkuji. Z vašich internetových stránek jsem zjistila, že máte v letošním roce vypsán kurz pro pedagoga asistenta, ráda bych věděla zda ho otevíráte poprvé?

- Ne, letos je to již po osmé co kurz pro asistenty otevíráme. V našem kraji je o něj veliký zájem.

- Stává se, že musíte pro zájem otevřít kurz i vícekrát v jednom roce?

- Určitě by se to dalo, ale pořádáme z časových důvodů jen jeden ročně na každé pobočce, ale pobočky máme dvě, takže by se dalo říci, že dva ročně.

- Takže připravujete i kurzy na jednotlivé vady? Třeba jako doplňkové studium?

- Nepřipravujeme. Předpokládáme, že asistenti jdou do celého spektra zaměření tudíž všechny vady jsou náplní studia v kurzu. Mám pocit, že žádné se nevěnuje větší pozornost než je potřeba. Navíc mnozí studenti jsou již asistenti v praxi, takže pokud je nějaké postižení zajímá více tak se na něj prostě doptají.

- Co si myslíte o praxi? Je důležitá, nebo není?

- Jelikož mnozí uchazeči jsou rodiči postiženého dítěte, tak je ke studiu přivedl pocit potřeby naučit se zacházet s vlastním dítětem. Z toho vyplývá, že praxe mají dostatek a jen prohlubují znalosti. Abych ale odpověděla, praxe je určitě nezbytná, myslím si že dokonce bezpodmínečně, a to především tam kde se asistenti pedagoga na práci teprve připravují.

- Jaký máte názor na požadavky ve vzdělání? Je dle zákona dostačující, nebo jsou tam mezery?

- Tato odpověď není snadná. Je samozřejmé, že AP by měl mít určité vzdělání aby byl schopen se dále vzdělávat a vzdělávat jiné. Středoškolské vzdělání bych proto považovala za podmínku, právě kvůli práci s dětmi při výuce, zda jen pedagogického směru je už sporné, protože některé učitelské obory se speciální pedagogice věnují jen okrajově.

- To je hezký názor. Mohu se ještě optat zda byste, samozřejmě kdyby to bylo možné, podpořila samostatný vzdělávací obor na vysokých školách pro asistenty pedagoga?

- Myslím, že asi ano. I když si nemyslím, že zrovna vysokoškolské vzdělání může zajistit člověku to, že bude právě takový, jakého ho postižené dítě potřebuje. To je vše o srdci, na to žádná škola není.

Rozhovor s CCV Pecka Karlovy Vary

- Dobrý den, mé jméno je Maliňáková Adéla a jsem studentka Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Aktuálně píšete Bakalářskou práci na téma Vzdělávací instituce a ráda bych se Vás optala na několik otázek pokud mohu.

- Dobrý den, samozřejmě že můžete, povídejte.

- Zajímalo by mne, zda pořádáte kurz pro pedagogy poprvé nebo ne. A jestli ho popřípadě opakujete v daném roce vícekrát?

- Ano, kurz zaměřený na vzdělávání pedagogických asistentů pořádáme již několikátým rokem za sebou, a většinou se pro větší zájem opakuje dvakrát ročně.

- Je jeho obsahová náplň zaměřena na všechny vady, nebo jen na některé vytipované?

- Zaměřujeme se především na tělesné postižení a problémové chování žáků, někdy i pořádáme samostatné kurzy na konkrétní postižení spíše jako doplňková studia, již ke kvalifikaci pedagogického asistenta. O ty je také zájem.

- Máte pocit, že ukončené vzdělání které mají je dostačující pro výkon jejich profese? Mám na mysli jak základní, tak střední.

- Základní vzdělání určitě nestačí, to je samozřejmé. Většinou u nás kurz absolvují lidé kteří již asistenta pedagoga vykonávají v praxi, tudíž mají zkušenosti, potřebnou praxi, znalosti apod. jen nemají ten požadovaný papír. Naše kurzy jsou i z tohoto důvodu pořádané v sobotu, aby se mohli asistenti v klidu účastnit a škola za ně nehledala náhrady do výuky. Tudíž záleží hodně na těch lidech i zařízení kde je zaměstnávají. Středoškolské vzdělání by však mělo být určitě podmínkou.

- Zmínila jste se o praxi. Považujete ji za důležitou? A zahrnujete ji do kurzu?

- Považuji ji za velmi důležitou, bez ní člověk neví do čeho jde. V našem kurzu je praxi věnováno 20 hodin, kterou mohou vykonávat v zařízení které si vyberou, nebo jim nějaké doporučíme my.

- Jako poslední otázka by mne zajímalo, zda byste podpořila vznik bakalářského oboru pro Asistenty pedagoga?

- Nepodpořila. Dle mého názoru, středoškolské vzdělání s doplněním kurzu stačí

Rozhovor 3 s NIDV Ústí nad Labem

- Dobrý den, mé jméno je Maliňáková Adéla a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Momentálně píší Bakalářskou práci na téma vzdělávací instituce pro asistenty pedagoga. Mohu Vás poprosit o zodpovězení několika otázek do mé práce?

- Dobrý den, no jestli máte zájem pouze o vzdělávací kurzy jen pro asistenty pedagoga tak to Vás zklamá. Naše zařízení je neposkytuje.

- Aha. A mohu se zeptat z jakého důvodu, když spadáte pod celostátní institut?

- V Ústí nad Labem jej poskytuje již několik let Speciálně pedagogická poradna a všechny žadatele tudíž přeposíláme k nim.

Rozhovor 4 NIDV Praha

- Dobrý den, mé jméno je Maliňáková Adéla a jsem studentka Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Píši Bakalářskou práci mimo jiné i na vzdělávací instituce pro pedagogické asistenty a velmi ráda bych se zeptala, zda byste mi mohla zodpovědět a ujasnit několik málo otázek.

- Dobrý den. Ano pokusím se.

- Na Vašich stránkách NIDV jsem našla několik různých typů kurzů s různou časovou dotací i akreditací. Mohla byste mi nějak vysvětlit, jak je myšlen kurz trvající 88 hodin, 120 hodiny a 147 hodin? Popřípadě jaké jsou mezi nimi rozdíly?

- To je pravda, nevím úplně přesně z hlavy co se v nich píše, ale kurzy jsou celostátní. Mají společnou akreditaci a podle té se řídí všechny pobočky v ČR. Kurz s rozsahem 88 hodin je určen uchazečům se SŠ o přímou pedagogickou práci jako asistenti pedagoga a kurz v rozsahu 120 hodin je určen pro výchovné činnosti.

- A ten kurz v rozsahu 147 hodin s novou akreditací z roku 2013?

- To je nová reakreditace. Všechny kurzy v rozsahu 120 hodin budou tento rok otevřeny nejspíše naposled, někde už ani nejsou, a bude se přecházet na tento typ což je projekt v rámci Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP).

- Mám takový podivný dotaz. Mě je nejasné, jak uchazeč pozná do kterého kurzu se má přihlásit? V obsahu se odkazujete na příslušný zákon, ten si ale pochopitelně většina lidí nehledá. V ten moment nastává problém, kdy uchazeč s ukončeným středoškolským vzděláním automaticky splňuje podmínky ukončeného i základního vzdělání. Jak tedy pozná, že kurz v rozsahu 120 hodin je určen pro asistenty pedagoga zaměřené na výchovnou činnost.

- Takhle z hlavy nevím jak je to tam rozepsané. Ale musíte vzít v potaz, že většina uchazečů jsou již lidé, kteří asistenta vykonávají. Z tohoto hlediska

vyplývá, že jim určitý kurz byl doporučen. A pokud je někomu něco nejasné, tak volají přímo do institucí.

- Mohu se ještě zeptat jak je možné, že kurz s nejnižší časovou dotací 88 hodin je zároveň ale nejdražší?

- Je to z důvodu používaných materiálů a lektorů.

- Každý z těchto kurzů se pořádá jednou ročně, nebo se opakují vícekrát?

- Pouze jednou ročně.

- Pořádáte nějaké kurzy se specifickým zaměřením na jednotlivé vady, nebo jsou již zmíněné kurzy zaměřené na všechny typy postižení?

- V kurzech se věnuje pozornost všem typům vad, probírají se myslím dost podrobně. Na jednotlivé vady kurz pravidelně nepořádáme, jen někdy jako doplňkové jednodenní studium.

- Zmínili jste se, že většina uchazečů jsou lidé z praxe. Máte pocit, že jejich předchozí dosažené vzdělání je dostačující, dle požadavků zákona?

- Mám dojem že ano. Určitě záleží na organizaci ve které bude asistent pedagoga pracovat nebo již pracuje. To oni musí vědět, co za činnost od asistenta budou požadovat.

- Tím, že jsou tedy uchazeči především asistenti v praxi, tak problematiku znají podrobně. Je pro ně tedy důležitá i praxe pořádaná organizací, nebo je spíše zbytečná?

- Zbytečná rozhodně není. Asistenti znají dobře prostředí ve kterém pracují, ale my je posíláme do zařízení která neznají a poznají v nich jiné spektrum vad.

-Ve své poslední otázce se chci zeptat na Váš názor, jestli byste podpořila vznik samostatného bakalářské oboru asistent pedagoga?

-Ne. Myslím, že vysokoškolské vzdělání není nutností.

Příloha č. 5: Přepis rozhovorů s asistenty pedagoga

AP 1.

- Jak dlouho jste dělala asistentku pedagoga?

- Jen rok, vyplňovala jsem tím spíše volný čas před ukončením Diplomové práce, protože jako učitelku s Bakalářským studiem mě nikde nechtěli.

- Tudíž Vy máte vystudovanou vysokou školu v pedagogickém směru?

- Nyní jsem učitelka na 2. stupni aprobace Český jazyk-Dějepis.

- Máte pocit, že Vaše vzdělání v tu dobu bylo dostačující pro výkon povolání pedagogického asistenta?

- Tak moje vysokoškolské vzdělání bylo určitě dostačující

- Kdyby jste přece jen absolvovala kurz, přivítala byste kdyby se na něm probíraly všechny vady? Nebo si myslíte, že je to zbytečné?

- To si nemyslím, teoretický základ je nutný. Ale přivítala bych kurzy specializované na konkrétní vady i pro mě.

- Měla jste někdy pocit, že jste narazila na překážky? Ze strany rodičů či pedagogů?

- Takový pocit nemám, je to teda už déle co jsem dělala asistentku pedagoga, takže nás i bylo méně, ale učitelé semnou vždy spolupracovali. Co se týče rodičů tak to bylo také bez problémů.

- Nemáte tedy pocit, že asistent je jen ku pomoci učiteli? Je to perspektivní povolání?

Dalo by se říci, že to záleží na zařízení. Ale svoje výhody určitě má.

- Z Vašeho pohledu vysokoškolsky vzdělaného člověka, máte pocit že kurz stačí k výkonu asistenta pedagoga?

-Myslím si, že ano. Viděla jsem, že se tam probírá dost teorie i praxi mají a závěrečnou práci. Takže myslím, že stačí.

- Mohla byste se mi ještě vyjádřit k finanční otázce? Máte pocit, že je to plat asistentů dostačující?

- Tak vzhledem k mému vzdělání to bylo málo, ale mě to tenkrát stačilo.

AP 2.

- Smím se zeptat zda máte absolvovaný kurz, nebo máte vysokoškolské vzdělání?

- Mám hotový kurz.

- A který přesně? Vzpomenete si?

- ZVaS v Českých Budějovicích.

- To byl tedy 80 nebo 140 hodinový kurz?

- To byl 140 hodinový.

- A měli jste v tom zahrnutou nějakou praxi?

- Měli jsme myslím jen 20 hodin praxe, dle našeho výběru, ale museli jsme jí absolvovat u již hotového asistenta.

- Vy máte středoškolské vzdělání v pedagogickém nebo nepedagogickém směru?

- Ne, ne, nepedagogickou školu. Já mám obchodní akademii v Českých Budějovicích.

- Měli jste kurz zaměřený na konkrétní vady, nebo jste je na kurzu braly jen okrajově?

- Ne, věnovali se všem těm vadám, a poté když nás nějaká zajímala víc, tak jsme se na ní doptávali. Třeba i naše osobní zkušenosti, protože hodně účastníků už bylo z praxe od konkrétních dětí.

- Máte pocit, že byste měla nedostatky v nějakém zaměření ze vzdělání? Například v pedagogice, psychologii, specifických poruchách učení?

- Asi ani ne, na tom kurzu bylo dost teorie, hodně toho s námi probrali a navíc jsem u chlapečka s konkrétní vadou, tak vlastně to co potřebuju si najdu a ostatní děti mě v té třídě nezajímají.

- Pociťujete ve své práci nějaké problémy? Ať ze strany kantorů, kdy málo komunikují nebo třeba s výchovnými problém s žáky, popř. nejistotě v postupu řešení?

- Ani ne, protože maminka toho chlapečka je paní učitelka na téže škole, takže má zájem nejen ona, ale i ostatní učitelé (její kolegové). A právě proto, že jsem asistent pouze pro jednoho kluka, tak ani nemám problémy s jinými dětmi.

- Myslíte si, že ten kurz sám o sobě stačil pro to co děláte nebo byste spíše uvítala delší kurz, třeba i dvouletý aby se více prohloubily znalosti konkrétních vad?

- To asi ano. Chtělo by to více času a možná i více praxí s různými dětmi.

- Myslíte si, že Vaše povolání je okolím vnímáno kladně, že Vás vnímají jako pomocnou sílu nebo jako pedagoga?

-To je jasný, spíše jako pomocnou sílu, tak mě vnímají většinou i ti učitelé.

- Poslední otázka se týká finančního ohodnocení, máte pocit že je dostačující?

- No...určitě bych si představovala víc, ale mám poloviční úvazek, takže si nemůžu stěžovat.

AP 3.

-Jak jste se k povolání asistenta pedagoga dostala? Co Vás k tomu přivedlo?

-Vlastně úplně oklikou, jedna moje známá je učitelkou v osmé třídě a říkala, že k ní do třídy se hledá asistent pro holčičku se zrakovou vadou. Povíдалy jsme si o tom dlouho, až mě napadlo, že s dětmi jsem vlastně vždycky chtěla dělat, tak proč to nezkusit.

-Tudíž máte vzdělání pedagogického směru?

-Ne, ne, kdepak. Já mám střední školu zaměřenou na management gastronomie.

- Aha, takže jste si dodělávala nějaký vzdělávací kurz?

- Měla jsem poměrně štěstí, chtěla jsem se přihlásit na Tábořský kurz, který měl právě začínat, ale nešla mi poslat elektronická přihláška, proto jsem tam přímo volala. Naštěstí mi paní po telefonickém rozhovoru řekla, že mé vzdělání by se spíše hodilo do již běžícího kurzu v Českých Budějovicích, a že se mě tam pokusí zařadit. Ten kurz tenkrát běžel už asi 5. měsíc, ale i tak to šlo zařadit. První přednášky co jsem nestihla, jsem si dodělala v Táboře s vychovateli, a poté pokračovala normálně v kurzu v Českých Budějovicích.

- Takže z toho obsahového zadání jste nepochopila, komu je kurz určen?

- Bohužel ne. Jmenoval se normálně kurz pro asistenty pedagoga a jediná podmínka byla mít základní vzdělání, což jsem splňovala. Nenapadlo mě, že je to pro vychovatele a ne to co jsem hledala.

- Kurz byl tedy pořádán jakou organizací? NIDV nebo Jihočeským ZVaSem?

-ZVaS to byl.

- Vzpomněla byste si ještě kolik měl hodin a jestli v něm byla nějaká praxe?

- Myslím, že byl 140 hodinový a z toho bylo 20 hodin praxe.

- A praxe probíhala jak? Vybrali Vám zařízení, nebo to bylo čistě ve Vaší kompetenci?

- To bylo jedno, mohli jsme si sami vybrat, podmínka byla absolvovat praxi u již hotového asistenta. Řekli nám, že pokud se nám nepodaří nic sehnat, tak mají dobré kontakty např. s Arpidou.

- Máte pocit, že je Vaše vzdělání pro výkon asistenta pedagoga dostačující?

- Nadprůměrně, malou násobilku i vyjmenovaná slova zvládám, takže v doučování nemám problém. I když někteří učitelé požadují, abychom látku vykládali jako oni, třeba co je rod trpný, nebo výslovnost v angličtině.

- A z pohledu kurzu? Probírali jste témata dostatečně do hloubky, věnovali jste se každé vadě konkrétně zvlášť?

- Na kurzu byl dostatek teorie a poznatků o různých postiženích. V tom jsem problém nepocítila, ale nenačil nás jak umravňovat a motivovat žáky ze sociálně slabších rodin, což je moje práce. Připadá mi, že většinu hodiny je jenom přemlouvám aby dělali to co mají, nebo je uklidňuji, aby nevyrušovali, no a v odpoledním doučování je naháním po chodbách, aby si šli alespoň sednout do lavice. Tohle kdyby mi někdo řekl na začátku, tak do toho nejdu. Někdy přemlouvám žáka, aby začal psát ten test co mají zadán, on se se mnou hádá že nechce, když tedy konečně už vypadá, že bude psát a podepíše ten test, tak v momentě kdy jdu k jinému z žáku, se on zvedne a test odnese paní učitelce, jen aby už ode mne měl pokoj.

- Z kurzu vím, jak s dítětem mluvit, co obnáší ta jeho nemoc, jak ho omezuje, jaké má mít pomůcky. Bylo tam i dost věcí z praxe, ale shodli jsme se, že nám neměli dát volbu praxe, že nás prostě měli někam strčit a my si museli poradit, ne to co už většina z nás znala ze svých zaměstnání. Ale aby nás naučili jak reagovat na agresivní děti ze sociálních rodin, to ne.

- Takže největší problém ve své práci pocítujete v udržení pozornosti a kázně?

- Tam je kázeň skoro nulová, rodina je nefunkční, vzory nulové. Děti jsou dost agresivní, nejen ke mně ale i ke svým spolužákům. Špatné je, že ve třídě je 18 žáků a z toho je 6 sociálně znevýhodněných, takže morálka celé třídy je hrozná.

- A třeba co se týče pedagogů? Mají zájem s Vámi komunikovat? Radí Vám co třeba změnit nebo nemají zájem a spíše Vás berou jako vetřelce?

- No, paní třídní mě vůbec nepředstavila třídě jako kolektivu, rodičům jsem už vůbec nebyla představena. Chtěla jsem být přítomna prvnímu rodičovské schůzky, ale paní třídní učitelka mi oznámila, že nepovažuje za důležité, abych tam byla. Hezké ale bylo, že za mnou druhý den po schůzce rodičů přišla jedna maminka, že od syna slyšela o nové asistentce, a tak by mě chtěla poznat. Takže s tou je komunikace, jako s jedinou z rodičů dobrá, a je vidět její snaha něco u syna změnit.

- S paní třídní učitelkou tedy moc nevyházíte?

- No, nejde říci, že nevyházíme, ona tvrdí, že s žáky při svých hodinách nemá problém, taky mi ale přijde, že nemá ani zájem řešit, když jiný pedagog ten problém s její třídou má. A co se týká přístupu k mé osobě - tak ten je neutrální. Ona se mnou moc nekomunikuje, žádné takové ty zpětné vazby neděláme. Víceméně si musím pomoci sama, a když tápu, tak se podívám do knížek nebo tak.

- Myslíte si, že je Vaše profese dostatečně ohodnocena? Za to co v té třídě děláte?

- Já mám tříčtvrtěční úvazek, takže na tento poměr to asi stačí. Navíc jsem na mateřské dovolené, tak jsem i brzy doma.

- Moje poslední otázka zní, jestli máte ze své práce pocit, že je nějak prestižní. Myslím tím, jestli Vás okolí vnímá jako pedagoga nebo jen jako toho někoho na výpomoc a udržení kázně ve třídě?

- Určitě jako výpomoc, s rodiči se prakticky nesetkávám a moje okolí ví, že tam tu kázeň opravdu udržuju.

AP 4.

- Mohu se jako první otázku zeptat, jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání a zda se týká pedagogického směru?

- Mám vysokoškolské vzdělání, jsem magistra a ano, je v pedagogickém směru.

- Takže jste paní učitelka?

- Ne nejsem, jsem vychovatelka. Mám dokonce dvě vysoké školy, mám ještě bakalářské vzdělání ze sociální pedagogiky.

- A mohu se pro zajímavost zeptat, jak jste se dostala k profesi asistent pedagoga?

- Protože já dělám vychovatelku v družině a měla jsem jenom poloviční úvazek, tak mi paní ředitelka nabídla doplnění právě asistentem pedagoga.

- Takže vy vlastně žádný kurz nepotřebujete?

- Ne, kdepak, žádný kurz nemám.

- Mohu se Vás zeptat, zda si myslíte, že je pro výkon povolání asistenta pedagoga je 120 hod. kurz plně dostačující? Když vy jste studovala vlastně 5 let a někomu má stačit pouhých 120 hodin?

- Určitě ne. Nemám pocit, že ani tříletému studiu, by se nemohl rovnat několikahodinový kurz zrychlené teorie. Když si vezmu, že já mám státnice z pedagogiky, psychologie, etiky a sociologie, tak z pohledu toho vzdělání se to nedá nahradit i kdyby měli kurz jenom o teorii.

- Máte pocit, že je praxe v tom kurzu podstatná?

- Samozřejmě. Určitě platí, že praxe bez teoretického základu je k ničemu, ale platí to i obráceně. Protože až praxe Vám dá konkrétní teorii.

- Ještě se Vás zeptám, jak pocítujete komunikaci mezi Vaší osobou jako asistenta a ostatními pedagogy, popřípadě rodiči?

- Nemůžu si stěžovat. Je to na skvělé úrovni. Při speciální škole se jednou za čtvrt roku setkáváme a s ostatními asistenty si vyměňujeme postřehy, když někdy poslouchám, jak jim to učitelé stěžují, s rodiči vůbec nepřijdou do kontaktu, tak já si nemůžu vůbec stěžovat. S učiteli už máme takové signály, u kterých už vím, že když je učitel vyše, znamená to věnovat se konkrétnímu

žákovi. Podstatné také je, že se respektují i ostatní děti navzájem, takže pokud vidí, že jsem u jiného žáka, tak oni počkají a nijak nekomentují, jak jsem tam dlouho.

-Takže jste spokojená, že jste si vybrala tuto profesy?

- Určitě ano, asi je to i tím, že jsem asistent jen na půl úvazku, tak to vnímám spíš jako zpestření, ale práce mě baví.

- Zeptám se ještě, zda byste podpořila vznik samostatného bakalářského oboru pro asistenty pedagoga?

- Já už jsem to s tím vzděláním říkala. Myslím si, že by to mělo být základní podmínkou. Určitě je to věc názoru, ale člověk by na tuto práci měl být připraven. A určitě pak nemůže nastat absurdní situace, kdy sám třeba nebude zvládat látku, kterou zrovna doučuje. Jako asistenti nejsme nijak přezkoušeni z našich znalostí, což je někdy chyba, se domnívám.

- Z toho tedy i vyplývá, že tuto profesi vnímáte kladně, myslím tím, že není podřadná, že jste okolím vnímána jako pedagog ne jako výpomoc?

- Tak tím, že jsem i v té družině, tak s tím nemám žádný problém.

- Dá se říci, že i díky Vašemu vzdělání jste finančně ohodnocována nadprůměrně, oproti jiným asistentům?

- Asi je dost podstatné, že mám plný úvazek, takže ani po finanční stránce si nemohu stěžovat.

AP 5.

-Mohu Vám v úvodu položit otázku, jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Já mám „učňák“ truhlářinu, pak jsem si vlastně dodělal střední školu, to jsem maturoval teď v červnu a k tomu jsem si dodělal kurz.

- Aha, mohu se zeptat, vy jste začínal kurz v září, ale maturoval jste až rok poté v červnu ano?

-No, ono když dodáte papír, že už jako to Vaše studium běží, tak je jim to jedno.

- A ten kurz pořádal NIDV nebo nějaká jiná organizace?

- Já mám kurz od NIDV a bylo to dost náročné, protože jsem tam jezdil každý týden v pondělí. Ve srovnání s tím jiným kurzem co má kolegyně, která a jezdila jednou za měsíc, byl ten můj těžší, i řekl bych, z hlediska obsahu. My vlastně končili velkým testem z psychologie, speciální pedagogiky, pedagogiky a k tomu ještě 8 e-learningů kde bylo asi 10 otázek. Kdežto kolegyně psala snad jeden nebo dva testy a pak tu závěrečnou práci. Takže jsem toho vlastně měl jednou tolik než ona ale za stejný papír.

- Tudíž jste absolvoval 88 hodinový kurz?

- Jo, myslím, že tak nějak.

- Byla v kurzu zahrnuta i nějaká praxe?

- No samozřejmě, na rozdíl od kolegyně jsem si ji nemohl vybrat, ta nám byla daná. Měli jsme podmínku, že si i sami můžeme místo praxe najít, ale nesmí to být škola, kde již pracujeme.

- Mohu se zeptat, jak byla dlouhá?

- Myslím, že asi 8 hodin.

- Takže kurz byl zaměřen především na lidi, co už jsou v praxi?

- Ano, tam mezi námi z těch 30 lidí byl jeden jediný co nebyl z praxe.

- Byl celý kurz zaměřen na konkrétní vady? Nebo byly jen okrajově probírané.

- Jo asi jo, my nejdřív probrali takovou tu omáčku, abychom věděli třeba co je ADHD, poruchy dys., atp. No a pak vlastně jsme si říkali o našich konkrétních dětech kterým se věnujeme.

- Ale z mého pohledu tam bylo zbytečně, opravdu zbytečně moc historie, jako k čemu mi toto je?

- Takže znalosti máte ze všech oborů podstatných k výkonu asistenta pedagoga dostačující?

- Myslím, že teorie tam bylo opravdu dost, to jsme probrali komplexně a dost do hloubky.

- Pochopila jsem z povídání dobře, že většina přednášejících byli pedagogové z Jihočeské univerzity?

- Ano těch tam bylo hodně. Na takové ty předměty jako psychologie, speciální pedagogika a podobně.

- Řešíte nebo řešil jste někdy nějaký zásadní problém? Třeba špatná komunikace s pedagogem, neznalost probírané látky, nezvládnutí žáka?

-To asi ani ne, možná s těmi pedagogy, záleží jak s kým mluvíte. Na tom jsme se shodli už na kurzu, že učitelé nás berou jako nepřítelů ne jako spojence. Případá mi, že někteří učitelé nejsou připravení na to mít ve třídě někoho dalšího a trvá jim to déle. Jinak asi ne, je pravda že látku si sám musím oživovat, ale jsem asistent pro jediného žáka, tudíž s ostatními žáky problém nemám.

- Podpořil byste návrh, aby bylo závazné bakalářské vzdělání pro výkon asistenta pedagoga?

- Nemám pocit. Myslím, že ten kurz stačí, žádná nadbytečná teorie Vás nepřipraví do praxe.

- Moje poslední otázky se týkají prestiže a finančního ohodnocení. Máte pocit, že jste vnímán jako pomocná síla nebo jako rovnocenný pedagog? Zda je Vaše platové zařazení takové jaké jste očekával, nebo očekáváte od podaného výkonu?

- Myslím, že někdo mě vnímá jako pomoc a usnadnění výuky, někdo je rád že občas vezmu výuku za něj. A co se platu týká, mohlo by být lépe, ale zatím si nestěžuji.

AP 6.

- Jak dlouho děláte asistenta pedagoga?

- Vlastně už od roku 2009. Nemohla jsem po studiu najít místo, takže jsem kývla na tuhle nabídku.

- Co máte vystudováno, že jste nemohla najít práci?

- Mám Jihočeskou univerzitu, učitelství pro 1. stupeň. Problém je, že všude chtějí praxi, kterou nemám.

- Jaké to je dělat asistentku, když jste vystudovaná učitelka?

- Někdy dost těžké. Hodně těch učitelů asistenty berou jako vetřelce, někoho kdo jim kouká pod prsty. Neuvědomují si, že asistent je tam pro to dítě, aby mu pomáhal a někdy je dost práce s ním samotným, natož ještě kontrolovat učitele.

- Takže máte pocit, že učitelé to moc neulehčují?

- Moc ne. Někteří vlastně ani neví co s tím asistentem můžou ve třídě dělat, proč tam je. Neví jaký je rozdíl mezi osobním asistentem a asistentem pedagoga. Že mohou asistenta využít k plynulé výuce, aby se mohli věnovat integrovanému dítěti. O snížených počtech ve třídě nemůže být vůbec řeč, to také nefunguje.

- Oni to neví ani rodiče. Rodič má pocit, že tam dělám osobní asistentku pro jejich dítě, že každá špatná známka je vlastně moje chyba, protože jsem dítě neupozornila na chybu v testu. Ale ani zprávy z pedagogických center nikomu moc neřeknou. Dočtu se tam co má dítě za diagnózu, ale to je vše.

- Někdy jsem si připadala jako dítě, které přijde prvně do školy. Nikam nezapadá, protože asistent není vychovatel, takže vychovatelé ho mezi sebou nevezmou, jenže není ani učitel. Ale byla to pro mě velká zkušenost do m učitelské praxe. Vidím jak se děti ošívají, když něco z látky nepochopí a bojí se zeptat. Viděla jsem jak se chovají, když už těch informací bylo na děti hodně a byly unavení. Doporučovala bych to všem učitelům je to úžasné.

- Fungovala tam ta individuální práce mezi učitelem a žákem? Myslím když vy s nimi třeba čtete a učitel čte individuálně se začleněným dítětem?

- Vůbec. Využívali to jen když si potřebovali někam odběhnout.

- Řešila jste někdy i nějaké problémy s dítětem? Výchovné, vědomostní apod.?

- Výchovné. Ale tam to bylo hodně ze strany rodičů, protože ti mu říkali co já musím a on nechtěl pochopit, že já nemusím. Například při plaveckém výcviku mi oznámil, že já ho musím vyndávat z bazénu, protože rodiče mu to řekli.

- Myslíte si, že kurz je dostačující k výkonu asistenta pedagoga?

- Myslím že ano. Ale samozřejmě ten člověk na to musí osobnostně být.

- Máte pocit, že by výuka kurzu měla probíhat kompletně na všechny vady, nebo se specifickým zaměřením na jedno?

- Určitě na všechny. Asistent musí mít přehled. I já bych uvítala taky nějaké další kurzy. Především ale, aby přednášející látce rozuměl. Ne jen kdejaký odborník. Na škole nám přednášeli o tom jak jednat s dětmi, byli to odborníci, ale jejich přednáška spočívala v tom, že dítěti se má jeho chyba vysvětlit. Například když se bude dítě houpat na židli, tak se mu má vysvětlit, že o něj učitel má strach a že to myslí pro jeho dobro. To bylo šílený, dítě na 2. stupni by se nám vysmálo. A nejvíc sprostý bylo když nám přednášeli o tom, že pokud se dítě musí učit ještě i doma, tak učitel není kvalitní a neučí správně. Opravdu odborníci.

- Řekla byste, že je profese asistenta pedagoga prestižní, nebo jste spíš pomocná síla?

- Co se týče učitelů, tak asi na 2. stupni ty učitelé asistenty trochu berou, ale mají z nich strach mít je ve třídě. Jinak jsem pomocná síla. Když někomu řeknu že jsem pedagogický asistent, tak neví co to je. Až když to vysvětlím, tak je znát ten jejich postoj – sedí tam ve třídě, nic nedělá, má prázdniny a ještě bere plat.

-Tudíž i finanční ohodnocení je mizerné?

-Já začínala na 6.000,-. To bych řekla, že je hodně málo, a přibývá to po stovkách. Myslím, že asistent skoro zastává roly učitele, ale finančně je to hodně špatný.

-Poslední otázka zní, zda byste podpořila vznik bakalářského oboru pro asistenty pedagoga?

- Určitě ano.

-Myslíte, že je důležité vysokoškolské vzdělání?

-Myslím, že by to bylo dobré. Učí děti, tak by měli kvalitně.